

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ISLÁMSKÝ STÁT JAKO PODHOUBÍ
NARŮSTAJÍCÍHO TERORISMU V ZEMÍCH EU**

Autor práce: Petr Vyhnálek

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Petr Vyhnálek

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Islámský stát jako podhoubí narůstajícího terorismu v zemích EU

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Islamic State as a foothold of growing terrorism in EU countries

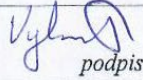

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

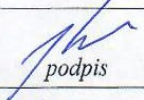

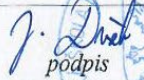
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): Březen 2021

Cíl bakalářské práce:

Hlavním cílem bakalářské práce je definice a charakteristika Islámského státu a jeho ideologie, která byla a pravděpodobně bude hlavním motivem a motorem pro teroristické útoky v Evropě. V rámci vedlejšího cíle bakalářské práce bude posouzena bezpečnostní politika a bezpečnostní strategie nejvíce zasažených zemí EU před útoky a bude porovnána s aktuálním stavem boje proti terorismu, dále bude provedena analýza hrozeb narůstajícího terorismu. Bude posouzena i hrozba zvyšujícího se počtu teroristických organizací operujících na území EU.

Student: Petr Vyhnálek	29.4.21 datum	podpis
Vedoucí práce: Doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA	datum 27.4.21	podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	17.5.2021 datum	podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	21.5.21 datum	podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	24.5.2021 datum	podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu doc. Ing. Jaroslavu Slepeckému, Ph.D.,
MBA za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VYHNÁLEK, P. *Islámský stát jako podhoubí narůstajícího terorismu v zemích EU: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022, 53 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Klíčová slova: Islám, Islámský stát, terorismus, teroristické útoky, EU, džihádisté

Bakalářská práce se zabývá Islámským státem a jeho vlivem na bezpečnost a teroristickou situaci na území Evropské unie. Teoretická část se zabývá islámským náboženstvím, které bylo spolu s ideologií hlavním motorem Islámského státu. Dále je v teoretické části rozebrán Islámský stát, tedy příčiny jeho vzniku, cesta k moci a konečný pád. Popsány jsou zde také nejznámější a největší útoky Islámského státu na území Evropské unie a jejich dopady. Praktická část obsahuje kvalitativní výzkum v podobě dvou rozhovorů se znalci dané problematiky. Dále je zpracována analýza odpovědí s přídavkem názoru autora. Cílem bakalářské práce je zjistit, jestli Islámský stát a jeho útoky měly vliv na bezpečnostní strategie států EU a jestli zapříčinily nárůst teroristické aktivity teroristických organizací a vznik nových teroristických organizací na území Evropské unie.

ABSTRACT

VYHNÁLEK, P. *Islamic State as a foothold of growing terrorism in EU countries*. České Budějovice: The college of European and Regional Studies, 2022, 53 p.
Supervisor: doc. Ing. Jaroslav Slepecký, Ph.D., MBA

Key words: Islam, Islamic State, terrorism, terrorist attacks, EU, jihadists

This bachelor thesis deals with Islamic State and its influence on security and the terrorist situation on the territory of the European Union. The descriptive part deals with the Islamic religion, which, along with ideology, was the main engine of the Islamic State. Furthermore, in the descriptive part, the Islamic state is dismantled, namely the causes of its creation, the path to power and its final fall. It also describes the Islamic State's most notorious and largest attacks on the territory of the European Union and their effects. The practical part contains qualitative research in the form of two interviews with experts on the issue. Furthermore, an analysis of the responses is prepared with the addition of the author's opinion. The aim of the bachelor's thesis is to find out if Islamic State and its attacks have had an impact on the security strategies of EU states and if they have caused and increase in terrorist activities of terrorist organizations and the emergence of new terrorist organizations on the territory of the European Union.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Islámský stát.....	10
2.1 Islámské náboženství.....	10
2.1.1 Korán.....	13
2.1.2 Islámský fundamentalismus	17
2.2 Vznik Islámského státu.....	18
2.3 Cesta Islámského státu k moci	23
2.4 Pád Islámského státu	26
3 Útoky Islámského státu na státy EU	28
3.1 Útoky ISIS v Belgii a Francii (2014-2015).....	28
3.2 Teroristické útoky v Anglii v roce 2017.....	29
3.3 Následky teroristických útoků v zemích EU	30
3.4 Jak se rodí evropští džihádisté.....	31
4 Dnešní poražený a rozpadlý Islámský stát.....	33
5 Výzkumné šetření.....	35
5.1 Výsledek výzkumného šetření.....	35
5.2 Analýza odpovědí.....	44
Závěr	48
Seznam použitých zdrojů	50
Seznam zkratk	53

Úvod

Terorismus je i dnes jedním z hlavních témat, které vhání strach a smutek do srdcí občanů zasažených zemí a ostatně celého světa. Víc než strach a smutek, vyvolává název terorismus nejistotu a nedůvěru ve státní bezpečnost a stát samotný, protože terorismus sám o sobě je nebezpečný hlavně proto, že se mu nedá zcela zabránit nebo ho předvídat.

Terorismus, vlastně spíše bojovníci různých ideologií páchají teroristické akty, ve kterých většinou používají výbušniny. Jejich odpálení plánují v místech velkého shluku lidí, jako jsou nákupní centra, nádraží apod. Taková místa jsou nazývána měkkými cíli. Čím větší počet obětí, tím více teroristé na sebe přitáhnou pozornost médií a vlád jiných zemí. Jejich útok, může provést například sebevražedný atentátník, který vběhne do nákupního centra s výbušnou vestou a odpálí sám sebe a všechny okolo. Takový útok je velmi těžké eliminovat nebo předvídat.

Pokud se podíváme do nedávné historie, o nepředvídatelnosti teroristických útoků, pak celý svět přesvědčila Al-Káida 11. září 2001. Bez jakéhokoliv zásahu nebo varování ze strany bezpečnostních složek uskutečnila útok, který ohromil nejen USA, ale i celý svět. Jednalo se o sérii sebevražedných útoků za pomoci unesených letadel komerčních linek. Dvě z letadel zaútočilo na Světové obchodní centrum neboli „Dvojčata“ v New Yorku, další pak na Pentagon, ve kterém je sídlo Ministerstva obrany USA a čtvrté letadlo mělo za cíl údajně Bílý dům nebo americký Kapitol. Zřítilo se ale blízko města Shanksville, to z důvodu velké statečnosti všech cestujících, kteří se únoscům postavili na odpor. Národy celého světa si uvědomily, jak je bezpečí zranitelné.

V případě Evropy je nebezpečná teroristická organizace Islámský stát, která stejně jako Al-Káida, je poháněná a motivovaná nenávistí k těm, kteří nevyznávají islám. A toto téma je nyní více probírané v důsledku zvýšené migrace obyvatel těchto zemí, kde Islámský stát operoval, ale také z důvodu možného nového útoku na území Evropské unie. Útoky po roce 2015 spáchané na území evropských států vyslaly impulz, že země v Evropě nejsou zdaleka v bezpečí, to platí i pro vzdálenější Spojené státy americké. Naše republika nebyla cílem žádného teroristického útoku, ale musí být připravena na možný útok.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem bakalářské práce je definovat a charakterizovat Islámský stát a jeho ideologii, která byla a pravděpodobně bude hlavním motivem a motorem pro teroristické útoky v Evropě.

Teoretická část se bude skládat ze dvou hlavních kapitol. První kapitola bude rozdělena do několika dílčích podkapitol a bude se věnovat především Islámskému státu. V podkapitolách bude podrobněji rozebráno islámské náboženství, dále pak samotná historie a vznik této teroristické organizace. Co její vznik zapříčinilo a co mu v dějinách předcházelo. Dalším tématem v této kapitole bude, co způsobilo, tak rychlý vzestup v podstatě roztroušené teroristické organizace a její cestu k moci. Nakonec bude analyzován konečný pád Islámského státu. Pro splnění cílů teoretické části bude využito analýzy odborné literatury, které se zabývají právě Islámským státem a jeho minulostí. Hlavní důraz zde bude kladen na důvody a situace, které se udály a daly tak možnost ke vzniku Islámského státu.

Druhá kapitola teoretické části bude věnována největším a nejznámějším útokům Islámského státu na územích evropských zemí, ale také i na územích Iráku a Sýrie. Jaké byly následky jejich útoků z ekonomického hlediska, ale i toho morálního. Dále se budeme zabývat dnešním postavením již poraženého Islámského státu.

V praktické části bude v rámci vedlejšího cíle porovnána bezpečnostní politika a bezpečnostní strategie nejvíce zasažených zemí EU před útoky s aktuálním stavem boje proti terorismu a bude provedena analýza hrozeb narůstajícího terorismu a počtu teroristických organizací operujících na území EU, a to vše na základě rozhovoru. Rozhovor se bude zaměřovat na otázky týkající se již zmíněných bezpečnostních strategií, dále bude v rozhovoru rozebrána nepřipravenost zasažených států na teroristické útoky a příčiny těchto útoků. Posledním tématem rozhovoru bude, jestli útoky Islámského státu zapříčinily nárůst teroristické aktivity zejména na území EU a jak je velká pravděpodobnost dalšího potencionálního útoku. Respondenty v tomto rozhovoru budou tiskový mluvčí bezpečnostní zpravodajské služby v Praze Ladislav Šticha a politolog na Masarykově univerzitě v Brně Mgr. Josef Kraus, Ph.D., kteří poskytnou hlubší informace ke splnění cílů praktické části bakalářské práce.

2 Islámský stát

Pokud se pohlédne na Islámský stát v obecné rovině, tak je zjevné, že se jedná o radikální teroristickou organizaci, která pochází z Iráku. Území ISIS se skládalo z vydobytých částí Iráku a Sýrie a zde vyhlásila tato islámská teroristická organizace samozvaný Islámský stát. Cílem bylo vytvořit „*chalífát*“ neboli státní útvar, který má být náboženskou autoritou a má zahrnovat všechna území nad jimiž mají muslimové kontrolu. Složený měl být z území států jako Sýrie, Iráku, Jordánska, Izraele, Palestiny a Libanonu. Islámský stát byl často přirovnáván k Al-Káidě jako její následovník, ale to nebyla pravda. Jednalo se o podnik budující státní útvar, který neuznává politické hranice. Bývalý český prezident Václav Klaus popsal Islámský stát jako entitu vytvořenou hloupou politikou Západu.¹

Extrémně násilná interpretace islámu se stala symbolem Islámského státu. Spočívala v popravách, či v jiných způsobech vraždění všech svých nepřiznivců nebo dokonce odpůrců. Takové činy řekněme rozdmýchaly hněv v arabském světě a také ho rozdělily, protože taková „zvěrstva“ byla naprosto proti právu šaría, které vychází z pravidel života uvedená v Koránu. To znamená, že i když bojovníci Islámského státu vyvolávali, že všechno dělají ve jménu jediného boha Alláha, tak porušovali pravidla života, kterými se musí muslim řídit a byla napsaná samotným Alláhem skrze proroka Mohammada.

2.1 Islámské náboženství

Počátek islámu se datuje do druhé poloviny 7. století. Tehdy žil Muhamad ibn Abdulláh, který je dnes považován za proroka a zakladatele islámu. Byl dříve prostý arabský obchodník, který se modlival v jeskyni na hoře Hirá', poblíž Mekky, kde také rozdával almužny chudým. V této době zmítala arabskou společností krize a duchovní neklid po celém poloostrově. Křesťané a židé považovali tradice Arabů za pohanské, protože většina Arabů zastávala názor, že Alláh je jediným božstvem, kterého uctívali. Křesťané a židé měli svého proroka a desatero, které jim ukazovalo, jak správně žít. Arabům nebyl zaslán žádný prorok nebo Písmo v jejich jazyce. Arabskou společností

¹ *The rise of ISIS* [dokumentární video]. Režie Marti SMITH and Linda HIRSCH. Frontline, October 28, 2014. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/rise-of-isis/>

zmítaly boje mezi kmeny, které prahli jen po krvi a pomstě. Důvodem těchto bojů bylo domnění, že Arabové jsou zatracenci, kteří nejsou zahrnuti v božím plánu a bylo se jim za to často vysmíváno ze strany křesťanů a židů. Všechny ty boje a krev zastavila až noc 17. ramadánu.

V noci 17. ramadánu se Muhammada zmocnil pocit prozření a jakéhosi sevření. Byl tímto pocitem nebo jak to nazval on sám, bytostí, svírán tak dlouho dokud neuslyšel první slova arabského Písma vycházet se svých úst. Muhammad si událost, která se mu stala onu noc nechal pro sebe. Tato zjevení tajil celé dva roky, svěřil se pouze své manželce a jejímu bratranci. Boží zjevení, o jehož pravdivosti ho celé dva roky přesvědčovala jeho manželka i bratranec, plně přijal až roku 612 a pochopil, že byl zvolen ke kázání a předurčen být prorokem. Muhammad si nemyslel, že přináší nové náboženství, nýbrž přináší starou víru v boha skrz sebe jako proroka. Pro Arabský lid tím dává naději, že Arabové jsou zahrnuti v božím plánu. Kázal o budování společnosti, kde se majetek zbytečně neshromažďuje, ale naopak se sdílí, a kde se bude zacházet s chudými a slabými s respektem. Muhammad patřil ke kmeni Kurajšovců, kteří zbohatli na obchodu se sousedními zeměmi a na úkor jejich menších klanů. Muhammad varoval členy kmene, ať změni svůj způsob jednání, které je proti základním životním zákonům, jinak jejich společnost zanikne. Al-Qurá'n, tak bylo nové písmo nazváno. Většina věřících byla negramotných včetně samotného Muhammada a s učením se seznamovali poslechem veřejného čtení kapitol (súra), proto se nazvalo al-Qurá'n neboli v překladu „Přednášení.“ Celých 21 let trvalo, než byl prorokovi zjeven celý Korán verš po verši.²

Muslimem, je každá žena nebo muž, který se odevzdá Alláhovi a jeho pravidlům. Jedním z pravidel je projev soucitu, úcty a spravedlivosti vůči jiné lidské bytosti. Takový postoj byl vyjadřován „klaněním“. V arabské společnosti se tomu říká „salát“ a provádí se během rituální modlitby. Každý muslim by se měl modlit a u toho provozovat „salát“ třikrát denně. Některé arabské kmeny toto „klanění“ odmítaly, protože jim to připomínalo, že se plazí jako otrok. Stejně jako Muhammad, který dával almužnu chudým na hoře Hirá'. Aby každý muslim vyhověl přísnému učení Koránu, musel také dávat pravidelný díl vlastních příjmů chudým jako almužnu (*zakát*). Dalším pravidlem byl tzv. *ramadán*. Jedná se o zákaz pití a příjmu jídla z důvodu vzpomínky na ty nejchudší, kteří

² AMSTRONGOVÁ, K. *Islám*. Praha: Slovart, 2008. s. 39-41

nemají co jíst nebo pít, když potřebují. Ramadán trvá od úsvitu do západu slunce každý devátý měsíc roku.

Pár dní před svou smrtí Muhammad uskutečnil cestu do Mekky, která se nazývá Hadždž. Princip poutě přetrvává dodnes a vydává se na ní několik milionů muslimů ročně. Každý muslim by měl tuto výpravu uskutečnit aspoň jednou za život, pokud mu to umožňuje zdraví a finance. Muhammadova výprava, která se odehrála roku 632, je považována za vrchol jeho života jako proroka a kazatele. Je to vrchol života i pro všechny ostatní muslimy, kteří se na cestu do Mekky vydají. Muhammadovi byl na konci této cesty zjeven poslední verš Koránu, kterým byl posvátný text završen.³

V islámském vztahu k jedinému bohu tedy Alláhovi hrál a hraje dodnes největší roli Muhammad. Aby člověk pochopil neutuchající víru muslimů v tohoto boha musí nejdříve pochopit jakou roli Muhammad hrál. V celém islámském světě se všechny Muhammadovi zázraky, které se mu v jeho životě staly, oslavují mnoha způsoby. Jednou z nejhlavnějších oslav je oslava jeho narození. V islámském světě je prorok považován za jakousi bytost, která je navždy a všudypřítomná a jeho relikvie jsou považovány za posvátné. Za dobu své činnosti jako proroka dosáhl Muhammad mnoha úspěchů, které jsou označovány jako jedny z největších v lidské historii. Jako příklad těchto úspěchů můžeme uvést předání arabskému lidu text Koránu nebo také jeho vlastní interpretaci Božího světa a Božího plánu, který zahrnuje všechny Araby. Dalším úspěchem je základ všech tradic (*sunna*), které jsou po Koránu nejdůležitějším zdrojem vědění v islámu. Nakonec se mu podařilo hned zpočátku své činnosti jako proroka a kazatele sjednotit válečné kmeny a všechny Araby do jedné společnosti vedené Koránem a tím položil první kámen k zformování nové náboženské komunity. Sám Muhammad učil několik svých stoupců, aby mohli po jeho smrti dále rozšiřovat jeho poselství.⁴

Po Muhammadově smrti začali muslimové neboli následovníci proroka začleňovat do arabské muslimské říše části světa. Jednalo se o období islámských výbojů a budování říše. Vnášení hodnotového systému islámu do okolního světa se uskutečňovalo prostřednictvím džihádu neboli „svatého boje“, tedy šíření víry silou. Stoupenci jiných náboženství byli diskriminováni a museli buď přijmout islám nebo zemřít. Ne vždycky tomu tak bylo, že válka byla tím jediným, co muslimové znali a co si po pojmem „*džihád*“ představovali. Dnes si každý představí válku a násilí, když se řekne

³ SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010. s 40-41

⁴ SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010 s. 41-43

džihád, ale pro muslimy to znamená šíření víry a její upevnění, bohužel později se šíření a upevňování víry uskutečňovalo pomocí násilí a válek.⁵

2.1.1 Korán

Jedná se o svatý text, který je nejhlavnějším zdrojem islámu a každý muslim se jím musí řídit. Ve verších byl vyzrazován prorokovi Muhammadovi, který ho poté předal arabskému lidu. Podobá se desateru přikázání, které dal Bůh křesťanům skrze Mojžíše jako směrnici pro způsob života. Podle Jaya Gopala je Korán plný příběhů z Bible nebo také z různých perských a židovských zdrojů. Podle tohoto autora, kdyby se texty vzaté z jiných zdrojů odebraly, zbyly by v Koránu pouze Muhammadova válečná dobrodružství, poučení nevěřícím, „Boží soud“, tedy popis ráje pro zachráněné a pekelný oheň pro zatracené.⁶

Pokud ale pomineme všechna nařčení, že Korán je jen „okopírované“ dílo, tak muslimové věří, že obsahuje mimo jiné i slovo Boží, které Muhammadovi bylo předáno archandělem Gabrielem. Islámské doktríny, názory a myšlení vycházejí ze čtyř zdrojů.

- Korán
- Sunna (tradice)
- Idžmá (konsenzus = shoda)
- Idžtihád (individuální úsudek)

Samotný korán je tvořen několika doktrínami, které tvoří jeho obsah a které tím pádem i usměrňují způsob života muslimů.

- Bůh

Doktrína pojednávající o Bohu, říká, že Bůh je jeden a jedinečný. Nikdo mu není rovný. Vládne milosrdně a spravedlivě. Před Koránem, věřily kmeny v různá božstva. Až Korán tyto božstva nahradil jediným a milosrdným Bohem-Alláhem a také změnil myšlení Arabů. Dříve se domnívali, že jsou odsouzeni k slepému a nemilosrdnému osudu, který je nezměnitelný.

⁵ MENDEL, M. *Džihád: islámské koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 2010. s. 15

⁶ GOPAL, J. *Islám historicko-kritická studie*. Překlad OTÁHAL, J. Praha: NAŠE VOJSKO, 2017. s. 92

- Vesmír

Bůh, který je považován za nezávislého, soběstačného a samostatného vládce v nebi tak i na zemi, stvořil řád, podle kterého se vesmír a tvorové v něm řídí. V Koránu se proto píše, že vesmír je sice autonomní, ale řídí se podle přísných pravidel chování. Tímto řádem dává Bůh nějakou podstatu stvořené věci, aby zapadala do vzoru vesmíru a jeho pravidlům. Toto je důvodem, proč muslimové věří, že Bůh je všude přítomný. Věří, že je přítomný v každé bytosti, kterou stvořil.⁷

- Postavení člověka

Důkazem, že se Korán v nějakých částech podobá například křesťanství nebo židovství je doktrína o postavení člověka. Korán bere člověka jako centrum zájmu, i když na rozdíl od křesťanství a židovství, říká, že byly stvořeny 2 druhy. Lidé a džinové. Lidé byli stvořeni z hlíny a džinové z ohně. Korán přijal i židovskou a křesťanskou verzi o příběhu Adama (prvního člověka), ale čin neposlušnosti, který Adam spáchal (spolu s Evou utrl jablko poznání v Božím ráji a oba byli vyhnáni) nebere jako závažný čin, a proto se v Koránu píše, že mu Bůh odpustil. Ačkoliv jsou lidé považováni za nejvznešenější tvory a všechna ostatní stvoření jsou jim podřízena, je jejich povaha kolísavá. Jak je řečeno v doktríně vesmíru, všechno má svůj řád a vše nějak zapadá do plánu. To znamená, že vše má nějaká omezení a nedostatečnosti. Člověk tyto omezení nevnímá a myslí si, že může vše a tím se lidé plní pýchou, která je Koránem považována za největší hřích lidstva. Protože tím porušují doktrínu o Bohu, která stanovuje, že Bůh je jediný a pýchou se lidé mu chtějí podobat. Každý tvor je podřízený Boží vůli.⁸

- Satan, hřích a pokání

O Satanovi se v Koránu píše jako o vysoce postaveném andělu, který odmítl vyjádřit Adamovi úctu. Vyjádřit úctu museli všichni andělé, neboť jim to nařídil sám Bůh. Když ale jeden z nich odmítl upadl v nepřízeň Boží. Korán si tento čin neposlušnosti vykládá jako hřích pýchy, která je největším hřichem lidstva. Neposlušný Anděl byl „zaklet“, aby lákat lidi do pochybení a hříchů. Podle Koránu každý hříšník má vždy šanci

⁷ SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010. s. 48

⁸ SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010. s. 48-49

se kát ze svých hříchů, vykoupit se a přijmout pravdu. Pravdu v minulosti ovšem nepřijali všichni. Ti, co ji odmítli, stali se z nich pak nevěřící. ⁹

- Proroctví

Prorok je v Koránu poslán jako posel, který je volen Bohem. Je vystavován různým zkouškám, aby byla otestována jeho víra a další vlastnosti. V Koránu je uvedeno několik jmen velkých proroků jako byl Mojžíš, Abraham, Noe nebo Ježíš. Poslední v řadě těchto největších proroků je Muhammad. Aby tito proroci věřili v pravdivost svého poslání byli jim Bohem dávány zázraky. Jako příklad se uvádí Noemova archa, která ho zachránila před potopou. Odlišností od křesťanství je, že v islámské víře lidé věří, že Ježíš, který se narodil Panně Marii byl zachráněn Bohem před ukřižováním jako zázrak. Aby nedošlo k porušení jednosti Boha, je prorok považován pouze za obyčejného člověka, skrz kterého mluví Bůh k lidstvu a zjevuje mu svá přání a poselství. ¹⁰

- Eschatologie – Boží soud

Korán popisuje eschatologii jako „Boží soud“, který nastane po skončení světa. Každý jednotlivec bude souzen podle svých skutků. Jsou dvě možnosti konce soudu. Člověk zatracený skončí v pekelném ohni, ve kterém bude trpět navždy a zachránění skončí v nekonečném ráji plného potěšení.

- Služba společnosti

Takto Ziauddin Sardara popsal doktrínu služby společnosti ve své knize: *„Doktrína služby společnosti, ve smyslu zmírnění utrpení a pomoci chudým, tvoří integrální část součást muslimského učení.“*¹¹ To znamená, že náboženské skutky jako například modlení a „salát“ jsou pouze fasádou. Hlavní součástí islámského učení jsou skutky pro společnost jako například „zakát“. Dodržování těchto služeb je pro muslimy obzvláště náročné, protože jako jediný tvor stvořen Bohem má na výběr buď poslechnout Boha nebo neposlechnout. Neuposlechnutí většinou souvisí se Satanem, který lidem

⁹ SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010. s. 49-50

¹⁰ SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010. s. 50

¹¹ Tamtéž

našeptává například, ať nedávají část svých příjmů chudým, jinak skončí jako oni. Bůh naopak slibuje prosperitu komunity.

V současné době, ale i v době minulé se islám dělí do pěti pilířů, které jsou takovým popisem islámu a zahrnují ty nejdůležitější pravidla, které musí správný muslim dodržovat a řídit se jimi. Tyto pilíře jsou považovány za kotevní body života komunity.

- První pilíř

Tvoří ho „*šaháda*“. Jedná se o vyznání víry, že je jen jeden Bůh a ten si zvolil posla Muhammada. Vyznat a přednést víru musí každý muslim alespoň jednou za život nahlas, správně a cílevědomě. Hlavní je, aby takové vyznání a přednesení bylo přesvědčivé a vycházelo ze srdce.

- Druhý pilíř

Druhý pilíř je složen z pěti každodenních modliteb, které se provádí „*salát*“ (klanění) směrem ke svatyni Kaba v posvátné mešitě v Mekce. Modlitby se mohou provádět i individuálně pokud se člověk nemůže do mešity dostat. Před modlitbou se musí člověk řádně omýt. První modlitba se provádí před východem slunce, druhá hned po poledni, třetí později odpoledne, čtvrtá ihned po západu slunce a poslední pátá modlitba se koná před ulehnutím.¹²

- Třetí pilíř

Třetí pilíř tvoří jediná trvalá daň uvalená Koránem, která byla již zmíněna a tedy „*zakát*“ (almužna pro chudé). V tomto pilíři je ale popsána jako daň z obilí, dobytka a hotovosti. Je vybírána státem a ten ji primárně používá k finanční pomoci chudým, ale také například na vyplácení válečných zajatců.

- Čtvrtý pilíř

Čtvrtý pilíř je tvořen povinností držení půstu během měsíce ramadánu, který je popsán v předešlých podkapitolách. Jedná se o měsíc, kdy od východu slunce do jeho západu každého dne toho měsíce se nesmí jíst ani pít. Je to vzpomínka na chudé, kteří nemohou jíst a pít z nedostatku peněz, či jiných směnitelných komodit.

¹² SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010. s. 53

- Pátý pilíř

Poslední pilíř je věnovaný účasti na každoroční pouti do Mekky (hadždž), kterou před svou smrtí absolvoval i sám prorok Muhammad. Tuto pouť, jak už bylo zmíněno musí vykonat každý muslim alespoň jednou za život, pokud mu to prostředky dovolují. Sedmý den posledního měsíce muslimského roku, který se od našeho liší, protože je odvozen od islámského kalendáře, který je lunární, a proto je muslimský rok o jedenáct dní kratší, se slouží v Posvátné mešitě speciální bohoslužba. Úkoly a aktivity, které se konají po této bohoslužbě začínají osmým dnem a končí třináctým dnem. Aktivitami se v tomto smyslu myslí například obcházení svatyně Kaba sedmkrát, políbení a dotknutí se černého kamene (Hadžar al-Aswad) a sedmkrát vystoupit na kopečky Safá a Marwá. Další aktivita se týká přechodu z Mekky do vzdálenější Miná, kde se nachází pahorek Arafát kde si poutníci vyslechnout kázání. Poslední úkol je strávit noc v Muzdalifě a nabídnout oběť v poslední den svátku oběti a tím se obřad zakončí.¹³

2.1.2 Islámský fundamentalismus

Jedná se o radikální prosazování víry stoupenci islámu. Důraz je kladen hlavně na dodržování pravidel stanovené Koránem, ale drsnějším a důraznějším způsobem. Islámský fundamentalismus byl světu „představen“ 11. září 2001, jedním z největších a nejznámějších teroristických útoků ve světové historii, který uskutečnila radikální teroristická organizace Al-Káida. Dříve než si každý pod fundamentalismem představí násilné boje a drastické prosazování a šíření víry světem, byl fundamentalismus považován za mírumilovné udržování svých zásad a pravidel, které jsou ohrožovány modernitou. Fundamentalistická hnutí vznikala za účelem „vzpourey“ proti modernizaci světa a udržení duchovních a náboženských hodnot. Muslimové se cítí zahrnutí do kouta a bojí se úplnému úpadku jejich duchovních hodnot a pravidel stanovených Koránem, a proto se některá hnutí uchýlí k terorismu. Tyto násilné činy jsou ale naprosto proti Koránu a jeho pravidlům, které islamističtí fundamentalisté porušují. Fundamentalismus, ale není jen islámským jevem, existují také takové hnutí v křesťanství nebo v židovství.¹⁴

¹³ SARDAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: JOTA, 2010. s. 53-54

¹⁴ NEKOLA, D. *Islám a terorismus*. Pstruží: Lukáš Lhořan, 2017. s. 93-94
AMSTRONGOVÁ, K. *Islám*. Praha: Sloart, 2008. s. 194-197

V současné době je tedy islamistický fundamentalismus brán jako násilná forma prosazování víry a udržení islámského náboženství ve světě, která je ale v rozporu se zásadami a pravidly Koránu. Teroristické útoky jsou tedy většinou uskutečňovány nějakým hnutím, který chce prosazovat a šířit výru v ostatních zemích formou strachu. Dnešní muslimové mají totiž představu, že jsou ve „svaté válce“ neboli džihádu a musí respekt a uznání islámského náboženství vybojovat. Pokud se bavíme o takových radikálních hnutích tak za zmínku stojí například palestinský Hamás, libanonský Hizballáh a afghánský Tálibán. Za zrod tohoto radikálního islamismu se považuje politická a ekonomická nespokojenost obyvatel islámského světa, protože hlavním cílem již zmíněných radikálních hnutí je udržení islámského náboženství a většinou prvním nepřítelem, který podporuje modernizaci je samotná vláda. Proto hlavy států, kde jsou nejvíce tato hnutí rozrostlá čelí častým útokům jako protest proti modernitě a chtějí se od takové společnosti oddělit, aby mohli mít svůj vlastní svět, který bude striktně islámský a bude se řídit pravidly Koránu. Proto je paradoxem, že k dosažení takového islámského ráje plného pravidel Koránu, je nutné nejdříve takové pravidla porušit.¹⁵

2.2 Vznik Islámského státu

Ke vzniku IS přispělo mnoho skutečností, které se již odehrávaly v Iráku. Může se na to nahlížet jako na řetězovou reakci jejímž počátkem jsou přetrvávající boje mezi sunnity a šíity. Boje započaly po smrti Mohammada. Sunnitě věří, že po jeho smrti končí možnost vykládat korán nebo Mohammadova slova jinak. Šíité naopak věřili, že Mohammad určil za svého nástupce Alího, který byl čtvrtým nástupcem Mohammada a zároveň i jeho bratrancem. Zdrojem bojů se tedy stala volba Alího za chalífu, protože ti, kteří s jeho volbou nesouhlasili (sunnité), vyhlásili proti němu rebelii. Tato nevraživost a boje mezi sunnity a šíity pokračují až dodnes.

Se zaměřením na vznik IS, je nutné se podívat i na další příčiny jeho vzniku a co mu předcházelo. Za jednu hlavní příčinu je považována invaze armády USA do Iráku, která se uskutečnila roku 2003. Invaze ozbrojených sil na území Iráku byla poháněna domněnkou, že Al-Káida a samotný Irák spolupracují. V tu dobu byl prezidentem Iráku Saddám Husajn, který měl údajně mít k dispozici zbraně hromadného ničení, které měl podle USA dodávat a podporovat s nimi extrémistický islamismus. Avšak toto tvrzení

¹⁵ NEKOLA, D. *Islám a terorismus*. Pstruží: Lukáš Lhořan, 2017. s. 93-94
AMSTRONGOVÁ, K. *Islám*. Praha: Slovart, 2008. s. 193-197

vyvracel tehdejší vojenský velitel Al-Káidy Sajf al-Adl, který označil Saddáma Husajna za nepřítele a že organizace s ním nemá nic společného. V době invaze hrál důležitou roli mladý sunnita, který se jmenoval Abú Mus'ab az-Zarqáwí a stál za mocenským vzestupem Al-Káidy a měl v plánu svrhnout jordánskou královskou rodinu za pomoci džihádu. K tomu ale nedošlo a obrátil svůj zrak směrem k Americe, která mu vnukla svou invazí nápad na vedení bojů proti Američanům a džihádu proti šíitům, které považoval za odpadlíky a zrádce islámu. Tento mladý sunnita začal poté co se přesunul na území Iráku verbovat arabské bojovníky, které pašoval do Iráku za pomoci Al-Káidy a vytvořil tzv. iráckou bojovou jednotku. Bojovníci této jednotky operovali po celé zemi a stáli za mnoha výbuchy a vraždami. Po několika takových incidentech byl Zarqáwí hlavní tváří všech teroristických akcí v Iráku a jeho odpor se stal nejmocnějším v Iráku, mocnější a větší než Al-Káida.¹⁶

Zarqáwí se s jeho „odporem“ v roce 2004 připojil k Al-Káidě a dal své teroristické organizaci oficiální název AQI (Al-Káida v Iráku). Mezi Zawahrím, který byl nástupcem bin Ládina a Zarqáwím začali vznikat rozepře. Zawahrí a bin Ládín měli v plánu nastolit dlouho očekávaný mír mezi šíity a sunnity, ale Zarqáwí dál pokračoval s terorizací a vražděním. Hlavním problémem tohoto vraždění byl až moc veliký počet šíitských obětí, a to se Zawahrímu nelíbilo, protože Zarqáwí boj proti Američanům bral jako zástěrku pro masakrování šíitů a budování Islámského státu. Jejich spor o metodách přetrvával až do roku 2006 kdy ozbrojené síly USA Zarqáwího zlikvidovali při cíleném útoku. Po úspěšné likvidaci boj stále pokračoval a od Al-Káidy se oddělilo několik menších odbojových skupin, které se spojily a byly provolány za ISI (Islámský stát v Iráku), ale pořád byly jen frakcí, která je napojená na Al-Káidu. ISI se skládalo hlavně ze stoupenců Zarqáwího, kteří se schovávali po jeho smrti v městech jako Mosul. Z úkrytů za pomoci bojovníků Al-Káidy stále terorizovali americké jednotky a celý Irák.¹⁷

¹⁶ TODENHÖFER, J. *Inside IS – 10 dnů v „islámském státě“*. Překlad ČÍŽEK, V. Praha: Ikar, 2015. s. 9-11

MCCANTS, W. *Islámský stát – Apokalypsa: jeho historie, strategie a vize zániku světa*. Překlad SEDLÁK, L. Brno: CPress, 2016. s. 24-25

¹⁷ TODENHÖFER, J. *Inside IS – 10 dnů v „islámském státě“*. Překlad ČÍŽEK, V. Praha: Ikar, 2015. s. 11-13

MCCANTS, W. *Islámský stát – Apokalypsa: jeho historie, strategie a vize zániku světa*. Překlad SEDLÁK, L. Brno: CPress, 2016. s. 25-27

FAWAZ, A. Gerges. *Islámský stát: cesta k moci*. Překlad KŘÍSTKOVÁ, E., VALENTA, A., ZBOŘIL, J. Praha: VYŠEHRAD, 2017. s. 89-90

HERMANN, R. *Konečná stanice - Islámský stát?: selhání státu a náboženská válka v arabském světě*. Praha: Academia, 2016. s. 50-51

Dlouhé boje a potlačování rostoucího odporu bez jakéhokoliv vítězství pro stranu Američanů, ozbrojené síly USA velmi vyčerpaly. Veliké ztráty na životech byly velmi jasně na straně USA, pokud tedy pomineme vysoké ztráty na životech šíitů. Hlavně všechny ty masakry nevedly k ničemu, protože žádné zbraně hromadného ničení nalezeny nebyly, které ostatně byly jedním z důvodů proč tato válka v Iráku začala. Poté co si Američané uvědomili, že násilnou formou to nejde a ztráty jsou moc vysoké, vymysleli strategičtější přístup. Peníze v zemi, kterou zmítá válka jsou velmi důležité, a proto se rozhodli, že poskytnou peníze sunnitským kmenům k dosažení příměří. Těmito penězi byly založeny sunnitské milice, které pomohly americkým jednotkám v boji proti Islámskému státu v Iráku. ISI oblíbený v Iráku nebyl, protože arabská společnost si přála, aby tato válka skončila a „okupující“ Američané opustili jejich zemi v čemž jim bojovníci ISI i Al-Káidy bránili. V knize Jürgena Todenhöfera je popsán rozhovor s bojovníkem ISI, který řekl: „*Přestaňte nás napadat a ponižovat. Odtáhněte z našich zemí. Potom Al-Káida zmizí sama od sebe.*“¹⁸ Sunnitské milice poháněné americkými penězi a příslibem podílení se na moci a utváření blahobytu v Iráku nakonec Američanům velmi pomohly a dokázali porazit Al-Káidu a na ní napojenou frakci ISI. To vyústilo v zabití dvou hlavních lídrů v roce 2010 cíleným americkým útokem. Po Zarqáwího a al-Masrího smrti samozřejmě zůstaly roztroušené buňky těchto dvou organizací, ale ty se zdály být nepolapitelné pro ozbrojené síly USA či sunnitské milice. Jednalo se o ty nejhorší z nejhorších. Buňky byly plné těch nejlepších zabijáků, které Al-Káida a ISI měli. Po smrti již zmíněných hlavních lídrů se velitelem zbývajících buněk ISI stal Abú Bakr al-Baghdádí. Na konci roku 2011 opustila poslední americká bojová brigáda území Iráku a USA považovalo válku, která trvala osm let za ukončenou. Z důvodu, že Al-Káida a ISI byli poraženi a zbytek jejich bojovníků na útěku nebo v úkrytech, Iráčtí vůdci prohlásili, že už situaci zvládnou sami bez pomoci USA, ale to se šeredně mýlili a nebyli připraveni na to, co přišlo potom.¹⁹

Po odchodu „okupačních“ amerických jednotek byli šťastní jak sunnitě, tak i šíité. Všichni si slibovali, že Irák se konečně postaví na vlastní nohy a bude mít svojí vlastní samostatnou vládu, která bude Irák směřovat k demokracii. V to doufal hlavně tehdejší

¹⁸ TODENHÖFER, J. *Inside IS – 10 dnů v „islámském státě“*. Překlad ČÍŽEK, V. Praha: Ikar, 2015. s. 9

¹⁹ WARRICK, J. *Vzestup Islámského státu: pod černou vlajkou teroru*. Překlad DOLEČEK, M. Brno: JOTA, 2016. s. 299-304

TODENHÖFER, J. *Inside IS – 10 dnů v „islámském státě“*. Překlad ČÍŽEK, V. Praha: Ikar, 2015. s. 11-13
FAWAZ, A. Gerges. *Islámský stát: cesta k moci*. Překlad KŘÍSTKOVÁ, E., VALENTA, A., ZBOŘIL, J. Praha: VYŠEHRAD, 2017. s. 89

americký prezident, který se po odchodu amerických jednotek z Iráku sešel na americké půdě s předsedou irácké vlády Núrím al-Málíkím. Jejich schůzka se vedla v duchu slibů samostatného a demokratického Iráku. Již v době schůzky se ale situace v Iráku začala znovu obracet k horšímu. Vláda v Iráku byla sestavena hlavně z představitelů šíitské větve islámu a v ní bylo pár vysoce postavených sunnitů jako například viceprezident Tárík al-Hašimí, který byl v době návštěvy Málíkího v USA obviněn z role v teroristickém spiknutí proti šíitům. Málíkí o tomto zjištění informoval amerického prezidenta, který se ale rozhodl do věci nezasahovat a nechal její vyřešení na předsedovi irácké vlády podle jejich vlastních pravidel a zákonů. Nikdo tehdy nevěděl, co toto rozhodnutí způsobí. Odpověď amerického prezidenta Obamy na informaci o možném teroristickém spiknutí Málíkí pochopil tak, že má zelenou, co se týče postupu proti sunnitům, protože mu Spojené státy nebudou stát v cestě. Hned co se Málíkí vrátil zpátky do své země začal jednat. Jeho prvním cílem se stal obviněný sunnitský viceprezident Hašimí, na kterého byl vydán zatykač a následně byl v nepřítomnosti, protože uprchl, souzen a dostal trest smrti. To byl první akt předsedy vlády Málíkího proti sunnitům. Jednalo se o antisunnitský teror. Stovky sunnitů bylo zatýkáno za podezření z terorismu a drženo bez řádného soudu ve věznicích i několik let. Další desítky se jich do věznic ani nedostaly a byly popraveny šíitskými milicemi v ulicích měst. Všechny masakry, které Málíkí prováděl sunnitské menšině byla z důvodu paranoie. Málíkí byl velmi paranoidní muž, který za sunnitskou menšinou vždy viděl Al-Káidu, teroristy, spiknutí nebo lidi, kteří se ho snaží připravit o moc. Sunnité se znovu ocitli na okraji. Byli odsunováni z vysokých pozic vlády, kde je nahradili členové striktního sektářského pro šíitského proudu. Dodávka peněz od Američanů se po porážení ISI a Al-Káidy zastavila a slib moci v Iráku nebyl naplněn, jakmile ozbrojené síly USA opustili Irák. Proto se sunnitská větev islámu znovu ocitla v utlačované a diskriminované pozici.²⁰

Mezitím, co v Iráku probíhala „čistka“ sunnitského obyvatelstva, zbytky bojovníků Al-Káidy spolu s vojenskými příslušníky bývalého prezidenta Husajna se shromažďovali v pouštích, kde plánovali atentáty a útoky na irácké jednotky. Snažili se znovu převzít kontrolu nad Irákem, ale to se zdálo být nemožné a vypadalo to, že Al-Káida a Islámský stát v Iráku brzy zaniknou. Změnu a vzestup přinesla až občanská válka,

²⁰ *The rise of ISIS* [dokumentární video]. Režie Marti SMITH and Linda HIRSCH. Frontline, October 28, 2014. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/rise-of-isis/>
WARRICK, J. *Vzestup Islámského státu: pod černou vlajkou teroru*. Překlad DOLEČEK, M. Brno: JOTA, 2016. s. 302-303
WEISS, M. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Překlad BERKA, J. Brno: CPress, 2015. s. 108-111

kteřá nastala v sousední Sýrii a byla vedena proti šiitskému režimu Bašára al-Asada. Syrská válka byla pro Baghdádího „darem“. Cítil, že je připraven udělat další krok a poslal několik set bojovníků přes hranice do Sýrie. Založil zde novou teroristickou organizaci s názvem Džabat an-Nusrá, jejíž velení nechal na svém nejdůvěryhodnějším zástupci, kterým byl rodilý Syřan a jmenoval se Abú Muhammad al-Džulání. Džulání poté vedl výpravu do syrského vnitrozemí. Sýrie se začala rozpadat. Státní a bezpečnostní instituce padaly jedna za druhou. An-Nusrá rychle přebírala kontrolu nad Sýrií. V zemi vládlo bezvládí a volnost pro pohyb ozbrojenců, a to bojovníkům An-Nusrá vyhovovalo, protože se to podobalo Iráku před devíti lety. ISI začalo nabírat na síle a rekrutovat mnoho nových bojovníků. V Sýrii byli vnímáni jako ochránci práv sunnitské větve islámu a nový rekruti se k nim přidávali bojovat proti šiitskému režimu Asada. Také se k nim připojili bývalí vězni, kteří byli uvězněni režimem. Po 12 měsících se an-Nusrá stala nejsilnější rebelskou skupinou v Sýrii a stala se naprosto nezávislou organizací a svými metodami se úplně odpojila od své mateřské organizace. To Baghdádího zaskočilo, ale napojení an-Nusrá na Al-Káidu a ISI musel tajit, aby se vyvaroval intervence americké armády. Velkým přínosem pro růst an-Nusrá se staly zbraně a peníze, které byly dováženy do Sýrie k podpoření odporu proti Asadovi. Hodně velkých zemí mělo vliv na povstání. Jedná se třeba o Katar, Saudskou Arábii, USA, Francii a Anglii. Právě tyto zbraně zapříčinily, že se pokojné demonstrace proměnily na občanskou válku, která napomohla k pádu Sýrie. Poté co se díky penězům a zbraním an-Nusrá stala nejmocnější organizací v Sýrii a už ji nemohl Baghdádí dále tajit, prohlásil ji za součást ISI a že jejím cílem je založit Islámský stát v Sýrii. Aby se tento cíl uskutečnil musel mu velitel organizace Džabat an-Nusrá složit přísahu věrnosti. To ale Džulání odmítl a radši přísahal věrnost Al-Káidě. Zahrawí poté vyzval Baghdádího, aby nechal ISI a an-Nusrá oddělené a aby se každá z těchto organizací soustředila na danou oblast. To ale bylo v rozporu s Baghdádího plánem o vytvoření Islámského státu, a proto to odmítl. Tento rozpor vyústil v odpojení ISI od Al-Káidy a spojení ISI a an-Nusrá. Džulání s tím ale nesouhlasil a vyvolal tím džihádistickou občanskou válku. Tu ale prohrál, protože k ISI se při odpojení přidala asi polovina bojovníků an-Nusrá. Dobil také město ar-Raqqá, které se stalo hlavním městem ISI. Severovýchod Sýrie se tedy octl po kontrole Baghdádího, který poté ISI přejmenoval na ISIS (Islámský stát v Iráku a al-Šámu).²¹

²¹ TODENHÖFER, J. *Inside IS – 10 dnů v „islámském státě“*. Překlad ČÍŽEK, V. Praha: Ikar, 2015. s. 14-16

WARRICK, J. *Vzestup Islámského státu: pod černou vlajkou teroru*. Překlad DOLEČEK, M. Brno: JOTA, 2016. s. 305-307

2.3 Cesta Islámského státu k moci

Jak se Islámský stát stal největší a nejmocnější organizací ve východních zemích? Otázka bude zodpovězena v této kapitole. Islámský stát byl na poměry teroristické organizace velmi chytrý. Poté co dobyl město ar-Raqqa zaměřil se na ropná pole v Sýrii. Ropu dále prodával na černém trhu, a to mu poskytovalo přísun peněz. Obsadili také nejdůležitější Syrskou elektrárnu. Peníze pro ISIS znamenaly moc a tu získávali velmi rychle. Měli volnou ruku. Umírnění syrští povstalci neměli žádné zbraně na zastavení expanze ISIS a USA se rozhodlo nezasahovat. Velké částky peněz se sypaly do kapes Islámského státu též díky únosům. Požadavek výkupného je také známá technika pro získávání peněz. Většinou se jednalo o novináře z jiných zemí, za které musely dané země zaplatit určitou částku, aby únosci zahraničního novináře pustili na svobodu. Nebo se také mohlo jednat o únosy členů rodin žijících na jejich dobytém území, za které rodina musela zaplatit. Další možnost výdělků byla konfiskace majetku lidí, kteří peněžitě podporovali ISIS. Zajímavostí je, že většina teroristických organizací nemá na svém území zavedené daně, ale to neplatilo pro ISIS. Ti, aby si zaručili, že se všichni budou držet plánu a dodržovat právo šaría, tak daně zavedl. Tímto se začal velmi podobat opravdovému státu. Je zde mnoho způsobů, kterým si Islámský stát zajistil přísun peněz a moci na území Sýrie až do té doby, kdy byl natolik silný, aby začal plánovat návrat do Iráku.²²

Zpět do Iráku. Zatímco Islámský stát nabíral na síle a ovládal velkou část Sýrie, v Iráku se diskriminovaní sunnitě postavili Málíkímu. A situace se začala velmi podobat té, která byla v Sýrii, než padla. Poté co Málíkí nechal zavřít bodyguardy prominentního sunnitského politika, kterým byl ministr financí Rafi al-Issawi, se sunnitští obyvatelé vzbouřili. Brali to jako urážku na cti a začaly velké demonstrace. Týden, co týden se demonstrace rozrůstaly. Blokovaly různé hlavní spojnice jako například cestu mezi Jordánským a Bagdádem. Naopak Málíkí byl oblíbený u šíitské populace, ti demonstrovali na jeho podporu v krocích proti sunnitům. Demonstrace zatím probíhaly pokojně, ale to se změnilo v roce 2013, kdy se černé vlajky ISIS a Al-Káidy začali objevovat na demonstracích. Informace, že Islámský stát překročil hranice a je na území Iráku, Málíkího vystrašily. Jakmile se bojovníci Islámského státu dostali na území Iráku

FAWAZ, A.Gerges. *Islámský stát: cesta k moci*. Překlad KŘÍSTKOVÁ, E., VALENTA, A., ZBOŘIL, J. Praha: VYŠEHRAD, 2017. s. 28-29

²² FILIPEC, O. *Islamic state: From terrorism to totalitarian insurgency*. London and New York: Routledge, 2020. s. 169-175

začali se jejich řady zvětšovat, a to díky osvobozením vězňů z Iráckých věznic. Situace, která poté nastala byla zlomovým bodem v postoji vlády vůči demonstracím. Začalo se přistřevovat. V dubnu roku 2013 došlo ke konfrontaci na demonstraci v sunnitském městě Hawíja. Byl zde zabit policejní důstojník. Nikdo neví, zda byl zabit demonstrantem nebo skrytým bojovníkem ISIS, ale smrt důstojníka vyvolala peklo. Odpověď Málíkího byla rychlá a tvrdá. Nasazeny byly tanky a těžká armádní vozidla. Tábor demonstrantů, kteří demonstrovali poklidně za svá práva byl plný mrtvých těl. Nikdo si nikdy nepomyslel, že by Irácká armáda zaútočila na demonstranty. Islámský stát situace okamžitě využil a začal verbovat další spolubojovníky. „Pokud chcete změnu musíte použít násilí.“ To byl hlavní argument, kterým ISIS přesvědčil sunnitské demonstranty, aby se k nim přidali. Sunnitě se dožadovali změny, chtěli se podílet na vzestupu Iráku. Věřili, že Islámský stát přinese změnu vlády v Iráku. Válka se vrátila.²³

Islámský stát se nezastavoval. Cesta k moci pokračovala. Po masakru v Havídže se ISIS zaměřil na osvobozování dalších bojovníků z věznic. Za zmínku stojí útok na věznici v Abu Ghraib, která je takřka na předměstí hlavního města Bagdádu. Osvobodili zde přes 500 vězňů a vyslali tak signál vládě Iráku, že se blíží a nic je nezastaví. ISIS nabíral na síle. Přes Syrskou hranici putovalo mnoho další posil. Irácká armáda byla v koncích. Nedokázala postup bojovníků zastavit. Jediným řešením bylo požádat USA o pomoc. V tomto duchu se Málíkí znovu sešel s americkým prezidentem Obamou ve Washingtonu. Žádal o navýšení vojenské pomoci. Americká administrativa souhlasila, ale k dosažení řádné politické kultury v Iráku musela dojít vláda Iráku sama bez pomoci USA. Stejně jako po první návštěvě Málíkího v USA se situace v Iráku velmi zhoršila. Jakmile se Málíkí vrátil do Iráku začal znovu jednat na vlastní pěst. Jeho dalším cílem se stal sunnitský člen parlamentu a mluvčí Ahmed al-Alwání. Irácké vojsko přepadlo jeho dům, kde zabili Alwáního bratra a jeho samotného odvedli. Už ho nikdy nikdo neviděl. To vzbudilo sunnitský hněv a zapříčinilo sunnitské povstání po celé zemi. Byl to další akt Málíkího, který hrál ISIS do karet. Bojovníci Islámského státu znovu využili situace a přesunuli se do měst. První kapitola války začala. Města jako Ramadí nebo Fallúdža padla

²³ *The rise of ISIS* [dokumentární video]. Režie Marti SMITH and Linda HIRSCH. Frontline, October 28, 2014. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/rise-of-isis/>
BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. s. 44

FAWAZ, A. Gerges. *Islámský stát: cesta k moci*. Překlad KŘÍSTKOVÁ, E., VALENTA, A., ZBOŘIL, J. Praha: VYŠEHRAD, 2017. s. 114-118

WEISS, M. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Překlad BERKA, J. Brno: CPress, 2015. s. 110-111

po pár dnech, kdy Irácká armáda už nebyla boje schopná. USA nezasahovalo a ISIS mohl pokračovat. Verbovali víc a víc spolubojovníků. Dalším cílem se stalo město Mosul. To padlo rychle bez většího úsilí. Bombový atentátníci a bojovníci v dodávkách odvedli svou práci a město bylo dobyté. Obyvatelé Mosulu vítali Islámský stát jako osvoboditele a ochránce sunnitského obyvatelstva. Naopak Irácká armáda, která se ani nebránila byla brána jako šíitská milice. Irák se nekontrolovaně blížil k pádu jako sousední Sýrie. Islámský stát, který ještě ke všemu ukořistil několik tun amerického vojenského vybavení, to znamená tanky, obrněná vozidla a děla, byl nezastavitelný.²⁴

Po dobytí města Mosul se Islámský stát rychle přesunul. Dobýval jedno město za druhým. Města jako Qayyarah, al Shirqat, Hawijah a Tikrit padla. Stovky Iráckých vojáků bylo zajato a poté popraveno. Nic mu nestálo v cestě. Ve svých metodách a cílech se úplně odlišil od Al-Káidy. Ta byla považována za podzemní organizaci, která zaútočila a zmizela. Naopak Islámský stát měl daný cíl, za kterým si půjdou a položí za něj život. Tím cílem bylo vytvoření chalífátu a Islámského emirátu, který neuznává hranice. Zanedlouho byly zrušené hranice se Sýrií a 29. června 2013 byl vyhlášen chalífát. Tedy vláda islámského lidu reprezentující všechny pravověrné muslimy světa a subjekt, který neuznává hranice. Muslimové jsou přesvědčeni, že jejich náboženská povinnost je přísahat věrnost a uposlechnout výzvy chalífa, kterým byl Abú Bakr al-Bagdádí. Dne 4. července al-Bagdádí vystoupil veřejně v mešitě nacházející se v dobytém Mosulu a vyzval všechny muslimy jménem Alláha, aby se přidali k Islámskému státu ve svaté válce proti nevěřícím a zničili všechny pomyslné hranice. Největší zbraní ISIS byla propaganda. Videá o válce mezi dobrem a zlem, která lákala nové bojovníky. Islámský stát se rozrůstal o nové džihádisty ze zemí jako Tunisko, Libye, Uzbekistán, ale také i ze zemí západní Evropy. Klíčovými se pro vojenskou strategii ISIS byli důstojníci, vojáci policisté, ale také příslušníci zpravodajských složek režimu Saddáma Husajna. Ti stáli za perfektní znalostí bojové strategie bojovníků ISIS. Díky příchodu nových džihádistů a

²⁴ *The rise of ISIS* [dokumentární video]. Režie Marti SMITH and Linda HIRSCH. Frontline, October 28, 2014. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/rise-of-isis/>
BERÁNEK, O., OSTRÁNSKÝ, B., ed. *Islámský stát: Blízky východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. s. 43-44

WEISS, M. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Překlad BERKA, J. Brno: CPress, 2015. s. 111-112
FAWAZ, A. Gerges. *Islámský stát: cesta k moci*. Překlad KŘÍSTKOVÁ, E., VALENTA, A., ZBOŘIL, J. Praha: VYŠEHRAD, 2017. s. 114-118

schopnému velení se Islámský stát stal největší teroristickou organizací a obrovskou hrozbou pro všechny země světa.²⁵

2.4 Pád Islámského státu

Pomalý pád Islámského státu začal, když se jeho bojovníci rozhodli napadnout oblast s názvem Kurdistán. Přibližovali se k hlavnímu městu Kurdistánu, tedy k městu Erbil. Sídliho zde mnoho globálních energetických společností, do kterých bylo investováno několik bilionů korun. Byl to jasný cíl pro Islámský stát. USA byla jednou ze zemí, která investovala obrovské částky do těchto společností a rozhodla se konečně zahájit ofenzívu proti postupu ISIS. Vojenskou odpověď potvrdil v roce 2014 americký prezident Barack Obama. USA slíbilo za pomoci sousedních států Iráku a Sýrie, plnou leteckou podporu v boji proti ISIS. Bombardování se odstoupením předsedy vlády Málíkím navýšilo. Islámský stát, ale rychle odpověděl, zveřejnil video popravu amerického novináře, který se jmenoval James Wright Foley. Popravčím byl britský občan, který se přidal k ISIS. Stejnou odpověď dostala i Británie. Zabit byl britský občan David Haines. Válka mezi Islámským státem a zbylým světem pokračovala. USA vytvořila koalici s mnoha dalšími zeměmi, která spolupracuje na bombardování pozic bojovníku ISIS. Klíčem k poražení ISIS bylo, aby se i přes rozdílnosti a spory, země v blízkosti Iráku a Sýrie spojili, a to se stalo. Důležité také bylo, aby se vůdcové každé z větvě islámu konečně spojili, aby nevznikla další občanská válka mezi sunnity a šíity, z které by profitoval jedině ISIS. Poražení Islámského státu nebylo ale jednoduché. Jejich ideologie založení muslimského ráje stejně jako vyvolání svaté války ve světě se dostala i do dalších zemí stejně jako jejich bojovníci. Například Talibán v Afghánistánu byl napojen na ISIS. Al-shabab v Keni nebo Boko Haram v Nigerii sdíleli ideologii založení chalífátu. Také Libyjské milice podporovali ISIS a přebírali kontrolu nad částmi Libye. Naděje na poražení ISIS se vyskytla v malém městě Kobani. Zde kurdská milice složená jak z mužů, tak i žen odolávala náporu bojovníků ISIS. Bohužel Turecko jako spojenec USA nezasahovalo a pouze si hlídalo hranice. Turecko se více bálo kurdských milic než Islámského státu, protože Kurdové a Turkové mají válečnou historii. Zanedlouho

²⁵ *The rise of ISIS* [dokumentární video]. Režie Marti SMITH and Linda HIRSCH. Frontline, October 28, 2014. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/rise-of-isis/>
WEISS, M. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Překlad BERKA, J. Brno: CPress, 2015. s. 111-112
BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. s. 43-44

Americká administrativa rozhodla, že se připojí ke kurdským milicím v boji s ISIS. To byl zlomový bod, protože Američané potřebovali nějakou pozemní jednotku a tou se právě staly kurdské milice, klíčový spojenec. Bojovníci ISIS byli najednou vyhnáni nejen z města Kobani a cíl Islámského státu udržet chalífát a jeho hranice se začal hroutit pod náporom koalice, která obsahovala kolem 60 států. Bojovníci museli opouštět svá dobytá území. Rok 2016 byl pro Islámský stát zdrcující. Po vyhnání bojovníků ze značného území jim zbylo pouze pár klíčových základen v Iráku. Tou hlavní základnou bylo město Mosul. Mosul byl zpět dobyt během několika měsíců jednotkou vedenou Irákem a USA. Al-Baghdádímu se povedlo utéct z Mosulu a schovat se kdesi na poušti v Iráku odkud vydával videa a rozdával rozkazy. Na velký problém narazila Americká administrativa v boji proti ISIS v Sýrii. Zde pořád probíhala válka mezi Islámským státem, režimem Bašára al-Asada a volnými syrskými milicemi. Naději na rychlou porážku ISIS v Sýrii a konec Asadova režimu přinesla Ruská armáda. Ta se přidala na stranu USA po domluvě Baracka Obamy s Vladimírem Putinem. Svému závazku ale nedostála a namísto bojovníků ISIS bombardovala civilní obyvatelstvo. To do války v Sýrii přidalo ještě více emocí a Rusko se tím v podstatě postavilo proti USA. Vypadalo to jako by měla vypuknout válka mezi Ruskem a USA. Celá koalice s východními státy se začala rozpadat. Saudská Arábie zpřetrhala všechny vazby k Iránu a snížila pomoc USA v boji proti ISIS. Začala se soustředit na Jemen a začala studenou válku s Iránem. Turecko poslalo vojáky proti ISIS, ale zároveň se postavili proti Kurdům. Rusko a Irán stále podporovali Asadovo režim. Pouze USA se opřela do ofenzívy proti ISIS a poslala do Sýrie a Iráku stovky dalších vojáků. USA společně se státy koalice, ale hlavně s Kurdy, Iráckou armádou, sunnitskými povstalci a syrskou vládou pomalu vyháněla bojovníky ISIS z území v Sýrii. Až po dlouhých čtyřech letech neúprosné a krvavé války bylo všemu konec. V roce 2019 bylo posledních pár tisíc bojovníků Islámského státu zahráno a obklíčeno v malém syrském městě Baghúz. Bitva o toto město trvala několik týdnů. USA útočilo ze vzduchu a kurdská milice vedla pozemní útoky. Nakonec byla většina džihádistů zabita a pár stovek se jich vzdalo. Chalífát padl. Později roku 2019 byla zveřejněna zpráva, že se Abú Bakr al-Baghdádí odpálil sebevražednou vestou, když ho americké komando našlo schovaného poblíž malého města v Sýrii. Byl tohle opravdový konec Islámského státu? Ne. Stále zbyly aktivní buňky na území Iráku a Sýrie, které operují dodnes.²⁶

²⁶ *The rise of ISIS* [dokumentární video]. Režie Marti SMITH and Linda HIRSCH. Frontline, October 28, 2014. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/rise-of-isis/>

3 Útoky Islámského státu na státy EU

Proč se rozhodl Islámský stát zaútočit na země Evropské unie? Dne 4. července 2013, kdy Abú Bakr al-Baghdádí vystoupil veřejně v mešitě v Mosulu a vyzval všechny muslimy, aby vedli svatou válku proti nevěřícím a taky proti těm, kteří věřili v jiného boha. Tím vlastně sdělil světu, že se chystá zaútočit, ale nikdo nevěděl jak a kde by mohl udeřit. Útoky se začaly odehrávat na přelomu roku 2014 a 2015. Tímto rokem začal Islámský stát prohrávat válku se světem a chalífát se hroutil. Proto se někteří bojovníci rozhodli, že území již není udržitelné a raději půjdou šířit strach a násilí do Evropských zemí. Ke vstupu na území Evropské unie džihádistům pomohla hlavně obrovská migrační vlna, kterou zapříčinila válka v Sýrii. Útoky se děly po celém území Evropy. Jednalo se o Rakousko, Německo, Rusko, Francii, Belgie i například Velkou Británii. V posledních třech zmíněných zemích byly útoky nejdřívější a dnes jsou těmi nejznámějšími.

3.1 Útoky ISIS v Belgii a Francii (2014-2015)

Všechn teror, který se odehrál ve Francii 13. listopadu, začal v Belgii. Hlavním účinkujícím byl občan Belgie Abdelhamid Abaaouda. Pár měsíců před útoky ve Francii odletěl z Belgie do Sýrie, kde se přidal k Islámskému státu a natočil a sdílel na internetu propagandistická videa. Tímto se stal hrdinou pro muslimy v Evropě. Následně antiteroristická jednotka zaútočila na byt v Belgii. Zde se schovávali dva zradikalizovaní Belgičtí občané. Došlo na přestřelku a oba byli zabiti. Našly se u nich plány útoku a důkazy jejich napojení na Abaaouda a Islámský stát. Jeho dva hlavní rekruti, kteří se podíleli na útocích v Paříži byli bratři Salah a Brahim Abdeslamovi. Brahim byl už předtím vytrénovaný v Sýrii a poté zatčen v Turecku a deportován. Byl označený za potencionálního člena ISIS a Belgické bezpečnostní složky zapsali jeho i bratra Salaha na tzv. radikalizovaný list, ale Salahovo jméno nebylo sdíleno s ostatními Evropskými státy, a to se později ukázalo jako obrovská chyba. To, že Evropské státy neznaly jeho

Islamic state: The new terror. In Youtube [online]. 5.2.2015 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9NvdIKHgSmE>

The rise and fall of ISIS: The most brutal terrorist group in modern history. In Youtube [online]. 9.10.2019 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=1_89L-xIpWc

The fall of Islamic state. In Youtube [online]. 30.12.2016 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ryOumk7jk70>

Confronting ISIS [dokumentární video]. Režie Martin SMITH and Linda HIRSCH. Frontline PBS. October 11, 2016. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/confronting-isis/>
HERMANN, R. *Konečná stanice - Islámský stát?: selhání státu a náboženská válka v arabském světě.* Praha: Academia, 2016. s. 74-76

jméno, se Salah mohl bez problému pohybovat mezi státy a plánovat útok ve Francii. Salah se přesunul přes Itálii až do Řecka, kde se setkal s Abdelhamidem Abaaoudou. Zde naplánovali, co bylo potřeba a poté se Salah vydal do Francie přes Maďarsko, kde se k němu přidali další dva bojovníci ze Sýrie. Mezitím Abdelhamid plánoval útoky na Francii, o kterých se zmínil i v magazínu ISIS. Později na to v dubnu roku 2015, se teroristé napojení na Abdelhamida pokusili o útok na katolický kostel, který se nacházel na Pařížském předměstí. Další útok se odehrál v srpnu. Napaden byl vlak z Amsterdamu do Paříže. Teroristé napojení na Abdelhamida byli přemoženi americkými vojáky, kteří cestovali stejnou linkou na prázdniny. Francie se takto ocitla pod náporom syrských teroristů, kteří byli poslání Abdelhamidem plánovat a uskutečňovat útoky. Abdelhamid se stal nejhledanějším mužem Evropy. I přes to se dokázal s bratry Brahimem a Salahem a dalšími sedmi teroristy 12. listopadu dostat do Francie. Schovali se na dvou místech v Paříži, kde připravili vše, co na útoky potřebovali. V noci 13. listopadu vyjel Abdelhamid, Brahim a jeden další zradikalizovaný Belgičan směrem ke Cafe de Paris. Druhá skupina skládající se ze tří zradikalizovaných teroristů francouzského občanství se vydala zaútočit na koncertní halu. Poslední teroristická skupina, která byla složená za čtyř teroristů s výbušnými vestami a vedl jí Salah, se zaměřila na stadion Stat de France. Výbuchy a střelba započaly ve stejný čas a Francie se ocitla v hororu. Po celém městě byl slyšet křik, výbuchy a střelba. Tu noc bylo zabito kolem 130 lidí. Abdelhamid a jiný syrský terorista byli dopadeni až pět dní po útoku. V přestřelce s antiteroristickou jednotkou se samy odpálili výbušnými vestami. Ostatní teroristé byli taktéž zabiti. Jediný, komu se podařilo utéct byl Salah.²⁷

3.2 Teroristické útoky v Anglii v roce 2017

Teroristické útoky také otráslly Velkou Británií. V roce 2017 bylo napříč Anglií hlášeno několik oznámení o teroristech, kteří v dodávkách přejíždějí chodce a poté je vraždí i noži. Takový incident se stal například na Westminsterském mostě, Londýnském mostě a také v parku Finsbury. I přes oběti a zranění si bezpečnostní složky s těmito útoky poradily rychle. Největší pozornost médií a světa byla ale věnována teroristickému útoku na arénu v Manchesteru, kde měla pěvecké vystoupení známa zpěvačka Ariana Grande. Bombový útok si vyžádal kolem 20 obětí a přes 100 zraněných. Oběti a zranění byly

²⁷ *Paris attack: Did intelligence fail in France.* In Youtube [online]. 26.1.2016 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=-f0bM1ao1jU>

převážně mladiství a děti, protože právě z nich se skládá většina fanoušků Ariany Grande. Nemocnice byly plné mladými lidmi, kteří utrpěli zranění jako kdyby byli ve válce. Střepinové zranění a zranění po výbuchu. Útok uskutečnil Salman Abedi, který byl libyjského původu, ale narodil se na území Velké Británie. Od roku 2015 se hlásil k radikálnímu islámu a stal se jeho příslušníkem. Salman Abedi se stal obětí svého vlastního útoku. Británie podnikla protiútok a zatknula Salmanovo dva bratry. Ti ale neměli s útoky nic společného a museli být propuštěni. K tomuto teroristickému útoku se přihlásil Islámský stát. Islámský stát se také přihlásil k bombovému útoku na lince metra District Line. Při tomto útoku nebyla naštěstí žádná oběť, ale „jen“ 30 zraněných.²⁸

3.3 Následky teroristických útoků v zemích EU

Následky po teroristických útocích byly značné nejen na životech, ale i na ekonomice postižených států. Ve všech zemích byly ekonomické dopady vesměs stejné. Odvětvím, které nejvíce trpělo kvůli terorismu byla turistika. Zájem o letecké linky klesl. Turisti rušili zájezdy do postižených zemí. To se odrazilo i na služby spojené s turistikou, jako třeba hotely. Uzavíraly se veřejně přístupná místa jako muzea nebo galerie. Tímto se i snížili příjmy státu a investice. Obchodníci se začali rychle zbavovat ohrožených investic a raději kupovali bezpečnější investice jako zlato nebo vládní dluhopisy. Velké částky peněz státu musely být využity na zajištění bezpečnosti státu a hranic stejně jako na vyplácení odškodnění. Zatížené byly také pojišťovny kvůli pojistným událostem.²⁹

²⁸ *UK terror attacks: UK suffered five terror attacks in 2017*. In *Youtube* [online]. 28.12.2017 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SMZ3cnRIW-E>

²⁹ BĚLKA, M. *Paříž po teroru počítá i peníze, za každou oběť platí až 30 tisíc eur* [online]. Praha: Mafra, 2015, 20.11.2015 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/odskodneni-pro-obeti-teroru.A151120_094104_zahranicni_mlb

DIVINOVÁ, J. *Ze států EU doplatila na teroristické útoky nejvíce Velká Británie* [online]. Praha: Mafra, 2018, 8.6.2018 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/teroristicke-utoky-hdp-ekonomicke-ztraty.A180608_110235_eko-zahranicni_div

PETŘÁNOVÁ, Z. *Francie i Belgie sčítají ekonomické dopady atentátů, utrpí hlavně turismus a služby* [online]. Praha: Český rozhlas, 2015, 25.11.2015 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/francie-i-belgie-scitaji-ekonomicke-dopady-atentatu-utrpi-hlave-turismus-a-sluzby_201511250935_kbrezovska

ČTK. *Terorismus ekonomicky ohrožuje zejména méně vyspělé země* [online]. Praha: CNC, 2016, 30.6.2016 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/terorismus-ekonomicky-ohrozuje-zejmena-mene-vyspele-zeme-1305784>

3.4 Jak se rodí evropští džihádisté

Klíčem k teroristickým útokům na území Evropy byli hlavně zradikalizovaní občané evropských států. Jak se ale stalo, že se někdo obrátil proti své rodné zemi? Jednalo se převážně o mladé lidi, kteří si neprošli nějakým náboženským vzděláním. Byli to hlavně ateisté. Cítili se ukřivdění nějakým režimem, který v jejich rodné zemi byl, byli opomíjeni a jako by neměli žádný smysl života. Ten smysl život hledali v tvrdém salafistickém džihádismu. Někteří z nich hledali jen záminku pro šíření strachu a ventilaci vzteku. To byl jeden z proudů. Druhý proud byli muslimové žijící v evropských zemích, kteří cítili nutnost podporovat islám. Proto se buďto vydali do zemí, kde Islámský stát bojoval za ráj pro všechny muslimy anebo začali šířit džihád a ideologii ISIS ve svých rodných zemích, kde byl islám „utlačovaný“. Třetí proud nebyl o evropských džihádístech nýbrž o džihádístech přímo z řad ISIS, kteří se do Evropy dostali mezi muslimy utíkající před válkou v Sýrii. Ne všichni, co konvertovali k islámskému náboženství byli radikalizováni. Mnoho muslimů se nepřidalo k ISIS ve svaté válce. Na druhou stranu číslo zradikalizovaných lidí nebylo také malé. Velký počet zradikalizovaných muslimů, nepřišel jen z Evropy, ale také ze sousedních států Iráku a Sýrie. V tomto ohledu se propaganda stala pro Islámský stát největší zbraní ve verbování nejen evropských džihádistů. Videá, jak bojovníci ISIS hrdě bojují za změnu v Iráku a Sýrii, jak se nebojí války se světem, protože to dělají ve jménu svého boha, kolovala internetem. Stejně jako videa vražd a poprav všech nepřiznivců islámu. Velký vliv na radikalizaci evropských muslimů měli známé i neznámé tváře, které byly opakovaně ve videích zveřejněné Islámským státem. Například britský občan s kuvajtským původem Mohammed Emwazi, přezdívaný Jihadi John. Tento muž byl skoro na všech videích, kde se popravovali lidé. Byl katem Islámského státu. Svými výstupy a popravami nejen svých krajanů ve jménu Alláha, si vydobyl velký ohlas u britských muslimů. Další známou tvářou ISIS se stal německý rapper Denis Cusper. Ten podstoupil vojenský výcvik v Sýrii a poté se přidal na stranu ISIS ve svaté válce. Známa se stala jeho videa, kde vyvolává německé muslimy, aby se přidali na stranu jediného boha. Další významnou osobou v radikalizaci a propagandě byl jeden ze strůjců teroristických útoků ve Francii. Již zmíněný Belgičan Abdelhamid Abaaouda. Vystupoval ve videích Islámského státu, kde trestal Irácké vojáky a rychle se stal hrdinou pro muslimy v Evropě. Hrdinou se stal kvůli únosu svého bratra

z Belgie do Sýrie. Hlavně muslimové v řadách ISIS to považovali za hrdinský čin takto „zachránit“ mladšího bratra před nepřáteli v Evropě.³⁰

³⁰ KUNDRA, O. *Můj syn terorista: jak se rodí evropští džihádisté*. Brno: BizBooks, 2017. s. 8-11
BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. s. 41-42
ERELLE, A. *Džihád: v kůži bojovníka Islámského státu*. Překlad VRZALÍKOVÁ, J. Brno: CPress, 2016. s. 12-16

4 Dnešní poražený a rozpadlý Islámský stát

Porážka Islámského státu a „osvobození“ jeho dobytého území nazývaného chalífát, ale neznamenalo jeho úplný pád a konec. Na území Sýrie a Iráku stále byly aktivní buňky plné bojovníků ISIS. Byli také v okolních státech jako Libye, Afghánistán, vzdálená africká Keňa nebo Nigérie, ale přežili i jednotlivci, kteří se schovávají na území Evropských států a čekají na signál. Hlavní, co přežilo byla drsná ideologie ISIS. Zajatí bojovníci, ale i jejich ženy, a dokonce i děti slibovaly návrat Islámského státu, a že by se svět měl připravit na odplatu.³¹

V dnešní době je Islámský stát stále aktivní. V některých zemích více a někde zase méně, ale jedná se jen o jednotlivé buňky, což znamená, že Islámský stát nemá pod kontrolou žádné území jako kdysi. Stále praktikuje únosy, bombové útoky, vraždy a jiné činnosti. V Iráku například bylo uskutečněno ISIS kolem 110 útoků za měsíc v roce 2020 a průměrně 87 útoků za měsíc v roce následujícím. V Sýrii jsou počty útoků nižší, ale je zde místo, které potají funguje jako takový radikalizační centrum pro ISIS. Jedná se o tábor pro uprchlíky Al-Hawl. V uprchlickém táboře je až 60000 žen, mužů a dětí. Většina z nich je napojená na ISIS. Ačkoliv některé buňky obsahují někde i přes 1000 bojovníků počty jejich útoků se snižují. Je to z důvodu intervence ze strany USA. Amerika po porážení ISIS neudělala stejnou chybu jako po válce v Iráku v roce 2011, kdy považovala válku za ukončenou a její jednotky zemi opustili. Tentokrát ale nechala několik stovek vojáků na určitých územích po celé Sýrii a Iráku, aby pomáhala Irácké armádě a kurdským vojákům ve výcviku, zajištění a úplnému zničení ISIS. Dnešní Islámský stát se velmi podobá Al-Kaidě, zaútočí a zmizí, aby nebyli dopadeni jednotkami USA. Jaký je ale plán dnešního Islámského státu?³²

Plán Islámského státu je v celku jasný. Získat moc, území a znovu založit ráj pro muslimy a tentokrát ho ubránit před nepřáteli. K tomuto plánu nebo ideologii, přibyla i

³¹ *What to watch for after ISIS's territorial defeat.* In *Youtube* [online]. 27.3.2019 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UmvzjvlfKkk>

What happens after ISIS fall? In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>

³² BUNZEL, C. *Explainer: The Islamic state in 2021.* In *Wilson Center.* [online]. Ve Spojených státech: Wilson Center, 10.12.2021, [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.wilsoncenter.org/article/explainer-islamic-state-2021>

What happens after ISIS fall? In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>

What to watch for after ISIS's territorial defeat. In *Youtube* [online]. 27.3.2019 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UmvzjvlfKkk>

daleko větší nenávist vůči zemím jiného vyznání a jejich chuť po odplatě roste čím dál víc. Plánování a znovu získání moci a území pro Islámský stát zatím vypadá nedosažitelné. Obzvláště když je „loví“ Americké jednotky. ISIS zatím jen ale vyčkává. Co v minulosti nejvíce pomohlo ISIS k vzniku a vzestupu? Byla to irácká válka. To je na co Islámský stát momentálně čeká. Na nějakou občanskou válku, chaos a nenávist, které může využít, aby zrekrutoval více bojovníků a zasel ještě více strachu a nenávisti. Protože je jen otázka času kdy se zase sunnitě a šíitě nebo Kurdové a Turci nebo Saúdi a Irán do sebe pustí. Islámskému státu momentálně nahrává, co se děje v Afghánistánu. Tady totiž přebíral moc radikální islamistické hnutí Talibán. Talibán získal moc na Afghánistánem již dříve díky nestabilní situaci a poté odchodu Americké armády podobně jako to bylo u Islámského státu. Až je Americká armáda zahnal. V roce 2021 se začala historie opakovat a Talibán znovu získal obrovskou kontrolu nad Afghánistánem po vypuzení prezidenta Afghánistánu a zabrání prezidentského paláce v Kábulu. Hlavní chybou zde bylo opuštění Amerických jednotek Afghánistán jako tomu bylo letech 1999-2001 a poté v roce 2011 v Islámském státě. Podle tiskového mluvčí bezpečnostní informační služby je Islámský stát stále hrozbou pro svět obzvláště kvůli situaci, která nastala v Afghánistánu. Talibán byl dříve nepřímo i přímo napojen na Al-Káidu a Islámský stát, a proto je potřeba aktivity a rozvoj Islámského státu dobře pozorovat a případně mu zamezit.³³

³³ What to watch for after ISIS's territorial defeat. In *Youtube* [online]. 27.3.2019 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UmvzjvlfKkk>
What happens after ISIS fall? In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>
100 days since Taliban return to power in Afghanistan: What has changed since US withdrawal? In *Youtube* [online]. 24.11.2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6IeaAh-jqW0>
Rozhovor s panem Ladislavem Štichou, tiskovým mluvčím BIS, ze dne 14.1.2022

5 Výzkumné šetření

Jedním z cílů bakalářské práce mělo být porovnání, jak se změnila bezpečnostní strategie Evropských států po útocích Islámského státu od roku 2015 a jaký to mělo vliv na ostatní teroristické organizace ve světě. Jestli útoky ISIS způsobily nárůst organizací a jejich aktivit nejen na území Evropské unie a jaká je potenciální hrozba dalšího útoku. Nejen k této problematice, ale i problematice Islámského státu jako takového byly uskutečněny dva rozhovory. Jeden byl s tiskovým mluvčím bezpečnostní informační služby Ladislavem Štichou (R1) a druhý s politologem Mgr. Josefem Krausem Ph.D. (R2). V rozhovoru byli oba respondenti tázáni na 14 předem připravených otázek. Analýza odpovědí je provedena až na konci v nové kapitole. K provedení výzkumu využil autor formu kvalitativního výzkumu a rozhovory byly vedeny polostrukturovanou formou. V úvahu musí být brán fakt, že ne všechny informace jsou veřejně přístupné. Z toho důvodu musely být otázky upravené a před rozhovorem přijaté tiskovým mluvčím BIS v duchu zachování bezpečnosti bezpečnostní informační služby. Rozhovory bohužel z důvodu Covid-19 opatření nemohly být vedeny tzv. z očí do očí. Proto musely být uskutečněny přes aplikaci ZOOM.

5.1 Výsledek výzkumného šetření

1. Je Islámský stát (jeho buňky) i po porážce a ztrátě území pořád teroristickou hrozbou vůči Sýrii a Iráku, ale také vůči zemím EU?

R1 Odpověď: „Opět začíná být. Podstatě po těch změnách, které proběhly v Afghánistánu v souvislosti s odchodem spojeneckých vojsk se tam do značné míry situace vrátila skoro na začátek. To znamená, že v tuto chvíli tam probíhá, co by se dalo nazvat občanskou válkou, tedy boj o to, kdo se ujme moci. To znamená, teď v tuto chvíli je v tom největším nebezpečí Afghánistán, popřípadě Sýrie a Irák. Ale určitě po případném eskalování zájmu Islámského státu o Evropu a Ameriku momentálně nelze. Ale ano, i nadále lze Islámský stát považovat za velkou hrozbu.“

R2 Odpověď: „Určitě co se týče Sýrie a Iráku, tam bez diskuse. Právě v Iráku ta hrozba nabývá opravdu zase nových rozměrů. Jinými slovy tam to je zrovna zase na vzestupu což je dáno vlastně vnitřním iráckým politickým vývojem. Tím pádem současně to v Iráku opravdu reálná hrozba je. Dochází tam k útokům v podstatě kontinuálně. V případě Sýrie je to o něco klidnější, protože tam velkou část území ovládá prezident Asad a nemalou část území si ovládají a kontrolují

Kurdové a zbytek více méně kontroluje turecká armáda. Islámský stát se v Sýrii může stát zase výrazným, jakmile ten syrský stát nebude fungovat dlouhodobě. K určení hrozby vůči Evropě je velmi málo informací. Nějaké odštěpky Islámského státu tady po Evropě určitě zůstaly. Otázkou je, zda to nazývat opravdu Islámským státem, ale hrozba sunnitského terorismu tu stále přetrvává.“

- 2. V médiích a na internetu kolovala videa, která ukazovala bojovníky ISIS, jak popravují vězně a vyhrožují všem státům světa, kde není islám jako náboženství, byla tato videa dostatečným impulzem pro jednání? (obrana, větší pozornost bezpečnostních složek států)**

R1 Odpověď: *„Já bych ani neřekl, že taková videa byla tím hlavním impulsem. Hlavní impuls pro zásadní změny chápání vůbec bezpečnostních opatření a bezpečnosti toho euroatlantického světa nastal 11. září 2001. Tam byl skutečně ten hlavní zlom, kdy si Spojené státy i Evropa uvědomily, že na tento typ hrozby nejsou vůbec připraveni. Od tohoto data se začíná psát nová historie bezpečnostních opatření všude na světě. Tedy zpřísněné kontroly na letištích, více se začalo dbát na kamerové systémy a mnoho dalších opatření. Hlavní bylo, že 11. září se zlomila taková rivalita mezi zpravodajskými službami. Nebezpečný terorismus ukázalo, že spolupráce mezi zpravodajskými složkami je nevyhnutelná. Tedy, že se mezi nimi zvýšila spolupráce alespoň v oblasti terorismu. Začala existovat platforma, kde má každá zpravodajská služba zastoupení a zde si sdělují informace online.“*

R2 Odpověď: *„To byla vysloveně propaganda, ale on je tam ještě jeden cíl, který v tom je skrytý, a to je vytvoření řekněme i vnitřní krize uvnitř té náboženské komunity. Je to typický rys toho náboženského extrémismu obecně, že se snaží narušovat náboženská dogmata, aby vytvořili nějakou krizi teologickou nebo jakoukoliv jinou. Nejznámější popravou bylo upálení jordánského letce v kleci. Problém byl v tom, že podle islámského práva je zakázáno upalování živých bytostí. Oni tento základní princip porušili a způsobilo to, že ty náboženské autority z univerzit, proti tomuhle vystoupily a vystoupily tím také proti Islámskému státu, a to vyvolalo tu náboženskou krizi, ale uvnitř samotného ISIS.“*

- 3. Pomohla vysoká migrace občanů ze Sýrie a Iráku bojovníkům islámského státu infiltrovat země EU? A jaké bylo nejlepší řešení k zamezení nebo kontrole této nebezpečné migrace do našich zemí? ČR – Nepřijímat běžence, Německo – přijímat?**

R1 Odpověď: *„Složitá otázka, protože u takového tématu máte vždycky v každé zemi dva zásadní pohledy. Jeden pohled je té bezpečnostní komunity, která pokud se bavíme o demokratických zemích má vždy v podstatě poradní hlas pro vládu. Ta bezpečnostní komunita může přinášet nějaké informace nebo varování. Finální rozhodnutí jak se ten, který stát například k velké migraci postaví je vždycky na výsost politickým rozhodnutím. Takže i ten pohled bezpečnostní komunity se bude dost často lišit od toho pohledu politického, protože dnes je*

v rámci Evropské unie Německo považováno za zemi, která od začátku byla i při té největší vlně k migrantům poměrně vstřícná. Kancléřka Merkelová hlásala, že nezáleží na velikosti migrace, že to vždycky zvládnou. To je přesně ten pohled politický. Pohled bezpečnostních složek i v Německu byl spíše varující, že existuje riziko, že bezpečnostní složky nebudou vždy schopny zabránit tomu, aby se na území Evropy, potažmo Německa nedostaly živly, které znamenají nějaké potencionální nebezpečí.“

R2 Odpověď: *„Obecně to riziko určitě představovala. Určitě se mnoho nových lidí, kteří byli spojeni s Islámským státem nebo jinými organizacemi takto do Evropy dostalo. Ono to je dáno hlavně tím množstvím těch lidí. V momentě, kdy k vám přijde pár stovek nebo pár tisíc, tak vy máte pořád aparát na to, aby se ty lidi dali reálně prověřit. V momentě, kdy vám přijde několik set tisíc nebo i milion lidí, tak tady to prověření selhává. To znamená, že tam už je to spíš jen namátkou a náhodou dojde k nějakému záchytu, a naopak ohromné množství lidí se anonymně ztratí v davu. Takže to je bezesporu riziko a těch lidí takhle přišlo velké množství. Zamezit takovému průniku šlo velmi špatně. Posílit aparát na tu kontrolu nebo opravdu jako plošně tu migraci regulovat tak, aby to bezpečnostní prověřování stálo opravdu za to a mělo ten efekt, ale při takovém počtu lidí to šlo velmi špatně.“*

4. Jak moc se změnil boj proti terorismu z hlediska bezpečnostních strategií v zemích EU od roku 2015?

R1 Odpověď: *„Zodpověděl jsem v otázce číslo 3. Ten rok 2015 není tak klíčový jako 11. září, co se týká v boji proti terorismu a přijatých opatřeních.“*

R2 Odpověď: *„Určitě 11. září bylo zlomové v lecčem. Za těch posledních pět let nemůžu říct, že by došlo k nějaký dramatický změně, ale mnohem více se začalo tlačit na mezinárodní spolupráci, ale ta realita je pořád taková trošku obtížnější. Jedna věc je politická deklarace typu máme tady nějaký Schengenský prostor, který společně obýváme, takže je logické, že na tom budeme spolupracovat z hlediska bezpečnosti, budeme sdílet informace a podobně. Pak se ale ukázalo, že celá řada těch pachatelů se někde připravují pak si zajedou do jiné země, tam něco spáchají a pak zase mizí přes hranice zpět a tím vlastně celou věc komplikují a sebe tím chrání a internacionální spolupráce je na velmi nízké úrovni. Některé ty země o tom začali mluvit naplno a už jsou tady první střípky té spolupráce, ale nějaké reálné sdílení informace nebo nějaký neurologický bod a autorita, která by sbírala informace ze zemí a nějak je vyhodnotila, sdílela a třídila, to tady vlastně není. Ale ubíráme se správným směrem, že se to začíná nějak řešit a mluvit se o tom.“*

5. Proč se země EU zaměřily na boj proti terorismu až po drastických útocích na jejich území provedené Islámským státem, když vezmeme v potaz, že je na světě nespočet aktivních teroristických organizací a už 11. září 2001 nám všem Al-káida ukázala, že ani jedna z největších velmocí na světě není v bezpečí?

R1 Odpověď: „Zase 11. září. Jedna věc je, že terorismus jako takový tady existoval vždycky. Ať si vzpomeneme na organizace E.T.A., IRA nebo i Hizballáh. Ale to, že se jim podařilo proniknout až na to výsostné území, na kterém se Spojené státy vždycky za první i za druhý světový války cítily bezpečně, tak když to někteří přirovnávali, že 11. září bylo stejným Pearlem Harborem a budičkem pro Spojené státy, tak je to asi správné přirovnání. Amerika neměla v podstatě zájem vstupovat do druhé světové války a na svém území se cítila být bezpečnou. Tak Pearl Harbor jí ukázal, že není v takovém bezpečí. Stejně tak 11. září ukázalo, že myslet si, že Spojené státy nemají na svém území ty zmiňované organizace jako má Evropa, není pravda. V tu chvíli mohla i Evropa využívat znalostí a technologií, které Spojené státy a bezpečnostní složky mají. To výrazně přispělo ke zvýšení bezpečnosti.“

R2 Odpověď: „Je to dáno i tím, že na rozdíl od USA, tak Evropané jsou zatíženi minimálně jako mentálně nad nějakým tím koloniálním dědictvím, což na jednu stranu znamená, že řada těch zemí je někde furt ještě zaháčkovaná v zemích třetího světa Africe nebo Asii, ale zase nemůžou tam některé ty věci prosazovat úplně napřímo a silou, protože okamžitě by se objevili tací, co by na ně začali ukazovat prstem, že jsou neonacisti a rasisti, takže vlastně ta Evropa je radši pasivní z politických důvodů, aby nebyla z takových věcí obviněna. Až v momentě, kdy se jí to značně opravdu dotýkat tak, tak se to začalo pomalu řešit.“

6. Otázka ohledně opatření a boji proti terorismu po útocích Islámského státu v roce 2019, byla položena z důvodu informací o uskutečnění nějakých kroků ze strany Evropské unie k zajištění bezpečnosti svého území. Byl tedy útok Islámského státu aspoň menším budičkem pro státy Evropské unie?

R1 Odpověď: „Takhle, řekl bych, že 11. září zasáhlo celý svět a svět se poté zásadně změnil. A to, že došlo za a) k několika významným útokům na území Evropy ať to byla Belgie nebo Francie, samozřejmě nějakým způsobem to bylo pro Evropu také zásadní, na druhou stranu je pravda, že pro ten svět tenhle ten způsob vedení boje je strašně složitý. Vždycky ten demokratický svět s těmi svými pravidly a s tou svojí svobodou bude ve slabším postavení proti zemím nesvobodným, totalitním, oligarchistickým, protože tam ta pravidla fungují jinak. Když se vám totalitní stát rozhodne, typu Číny, že bude sledovat všechno, všechny, každého 24 hodin denně, tak to prostě udělá a nikdo s tím nic nenadělá. U nás se v podstatě musíme, nejen ČR, ale celý demokratický svět, velmi přít o to, kde je ještě ta lidská svoboda a kde už je území, kde je potřeba ji lehce oslabit pro větší bezpečnost a tyhle ty dva „světy“ na sebe budou vždy strašně narážet. Příklad: vedená debata v loňském roce, jestli může zpravodajská služba získávat informace o projíždějících autech přes rámy, co jsou nad dálnicemi. Aby měla zpravodajská služba možnost ve chvíli, kdy obdrží informaci ze systémů, že na území ČR vstoupil bojovník ISIS, který je díky informacím spojenců identifikován, ho nějakým způsobem sledovat. On nastoupí do auta a poslední informaci BIS má, že nastoupil do auta a poté o něm zpravodajská služba ztrácí přehled. V tuto chvíli by zpravodajská služba chtěla požádat, aby mohla toho člověka sledovat, kam jede. Důsledkem byla obrovská debata o tom, že by

zpravodajská služba sledovala každé auto, že by věděla o každém poslanci, jestli třeba jede za milenkou. Toto byl příklad, jak je těžké pro bezpečnostní složky mít možnost s těmito vlivy bojovat. Dalším problémem je ISIS samotný. Ten není jako nějaký stát nebo město, je to téměř jako fiktivní entita. Je v podstatě složený z radikalizujících se jednotlivců. A tam nastává ten největší problém, že ve chvíli, kdy třeba se bojovalo proti ETĚ nebo IŘE, tak tam ty jejich struktury byly známy. Věděli se ty hlavní osobnosti a jakou část si hlídat. U Islámského státu to nebylo do poslední chvíle známo. Ve chvíli, kdy se zradikalizuje tzv. osamělý vlk. Lidi, co se podstatě samoradikalizují prostřednictvím internetu. Pokud nemáte prolamovat svobodu všech, tak nemáte právo vědět, co on na tom internetu dělá. Podchycení nastává až když se ten dotyčný objeví ve veřejných diskusích, kde vidíte, že ty jeho příspěvky už začínají "zavánět", tak se na něj bezpečnostní složky zaměří a zjistí, že by měl být uveden do tzv. hledáčku. Pokud se ale ten člověk, nijak neprojevuje a radikalizuje se jen přes stránky nebo nějaké videa, tak k jeho objevení jsou šance minimální. Tím pádem, ne všechny hrozby jdou v demokratickém světě eliminovat."

R2 Odpověď: *„Jo, ono to vyvěrá z toho, že nějaká společná bezpečnostní politika Evropské unie je takový fenomén, který je v podstatě mimo realitu. Pořád funguje papírově, ale v realitě zatím příliš ne. Proto se nějaký společný evropský postup vůči takovým hrozbám hrozně špatně hledá.“*

- 7. Jak je možné, že země, které byly nejvíce zasažené útoky, nebyly na takové útoky připravené? Byla to moc velká důvěra ve svou bezpečnostní strategii? Nebo podcenily sílu a odhodlanost bojovníků Islámského státu, kteří jsou oddaní svému náboženství a ideologii?**

R1 Odpověď: *„Je to vlastně jedno z vyústění po 11. září i některých útocích v Evropě. To, že ty státy a jejich bezpečnostní složky museli provést poměrně zásadní revizi toho jakým způsobem jejich země, instituce, strategická místa jsou zabezpečeny, jakým způsobem do teď umožňovaly například cizincům získávat znalosti, vědomosti a nechat se vyškolit. 11. září ukázalo, že udělat si papíry na letadlo může prakticky udělat kdokoliv, kdo projeví zájem. Stejně tak spousta lidí, kteří se pak ukázali jako určité bezpečnostní riziko, byli připouštěni ke studiu vojenských škol, policejních škol, škol, kde se vyučuje například jaderná energetika. A tohle všechno byly ty země nuceny přehodnotit a začít se na to koukat mnohem přísněji. Ale vždycky to bylo s velkými společenskými diskusemi. Vždycky to znamená nějaké plošnější opatření, které se samozřejmě dotýká i lidí, kteří prostě mají jen smůlu, že pocházejí třeba z Afghánistánu a nemusí být vůbec žádnou hrozbou. Bohužel to tak je, že opatření dopadají i na ně.“*

R2 Odpověď: *„Ona to bude kombinace těch věcí. Zaprvé si myslím, že i trošku ta víra v to, že ten bezpečnostní aparát tomu dokáže účinně předcházet nebo včas odhalit, vlastně taková víra v to, že já mám zpravodajské služby, které jsou dobře placené, takže je logické, že na to musí přijít a upozornit a pak je to také dáno tím, že v podstatě ten nepřítel vyvinul strategie a taktiku, která prostě fungovala a překvapila a začali používat takové taktické postupy, proti kterým se v podstatě nedá bránit. Stoprocentní bezpečnost je utopie nebo mýtus, to prostě*

nikdy nebude a vlastně neexistuje tady možnost zabránit tomu, že někdo vezme nějakou zbraň nebo nůž a jde prostě pobodat lidi někam do nočního klubu nebo na jiná místa. Tomu prostě zabránit nelze. Je to jakoby slabé místo obecně demokracie a svobodných společností, že ta bezpečnost nemůže být nikdy tak vynucována, protože to by už víceméně znamenalo totalitní praktiky.“

8. Česká republika jako jedna ze zemí, která nebyla postižena útoky v roce 2015 a dál, jaký to má důvod? Jsme jako země zabezpečena proti teroristickým útokům lépe než ostatní země? Byli jsme lépe připraveni na potencionální útok?

R1 Odpověď: *„Na to existuje spousta teorií, které se nedají podle mého názoru nijak exaktně potvrdit. Ale určitě mezi to patří za prvé řekněme to strategické geopolitické umístění ČR uprostřed té Evropy, odkud je v podstatě dobré spojení do všech hlavních zemí Evropy. Další věc, která se často zmiňuje jsou řekněme poměrně rozsáhle vztahy, které tady s tím arabským světem byly za minulého režimu, kdy socialistické Československo řadu arabských zemí výrazně podporovalo. Řada lidí z těchto zemí tady studovala, pracovala, dokonce po záštitou StB tady existovala výcviková centra, kam například organizace za osvobození Palestiny posílala svoje bojovníky, kteří tady procházeli nějakým výcvikem. Je tam zřejmě i určitý pocit historické spřízněnosti. „Vy jste pro nás historicky něco vykonali, přestože pro nás už dnes patříte k nepřátelské části světa, tak ale nezapomínáme a zatím vás necháváme.“ Česká republika je v těch opatřeních jinak nastavená než například Francie, tudíž oni mají jakýsi pocit, že pokud tady (ČR) vlastně nevykonávají žádnou ilegální činnost, tak se jim nemůže u nás nic stát. Skutečně tomu tak je. BIS ví o řadě lidí, kteří ČR projížděli nebo tu strávili nějaký čas, ale že právě na území ČR nevykonávali žádnou činnost v rozporu s našim právním řádem, tak ČR nemá žádný důvod proti nim zasáhnout, ale může monitorovat jejich pohyb i jejich komunikaci s povolením soudu a tyto informace předávat zemím, ve kterých už z porušení tamních zákonů nebo teroristického útoku jsou podezřelí.“*

R2 Odpověď: *„Nemyslím si, že jsme nějak dramaticky lépe zabezpečeni ani si nemyslím, že bychom na to byli připraveni, ale proč se to tady nestalo. My nejsme typický terč a je to dáno tím, že vlastně třeba islámská komunita je tady velice malá a omezená a zároveň většina z těch členů je umírněná a nemá sklony k extrémismu. Česká republika není ani žádnou světovou mocností, na kterou by stálo zaútočit už jenom kvůli nějaké mediální pozornosti. Jsou tady prostě mnohem „lepší cíle“ v zahraničí. Cíle, které poskytují mnohonásobě lepší zázemí právě s pohledem na přistěhovalecké komunity a tak dále, což jsou věci, které v České republice nejsou. Jsme tranzitní země a popřípadě bezpečné útočiště. Když už se tady někdo někde vyskytl, tak akorát si jel třeba do Prahy oddychnout nebo si tu udělat nějakou schůzku, ale reálně ta operační činnost byla v jiném státě. To, že máme dobré vztahy s arabskými zeměmi, jak uvedl pan Šticha si myslím, že je přežitek, protože je to historismus, který už nikdo tak nevnímá. Teď naopak bych řekl, že Česká republika si představuje Izrael jako*

svého největšího spojence, My jsme vysloveně proizraelská země a z tohoto pohledu by nás to mohlo paradoxně poškodit. “

9. Zapříčinily události, které nastaly na území států EU 2015, nárůst teroristických organizací? nebo jejich aktivitu a nárůst teroristických útoků? Nebo už konečně změny a zpřísnění v boji proti terorismu teroristické organizace zastrašili a odehnali od myšlenek útočení na EU?

R1 Odpověď: *„Jak jsem říkal. Problém nejsou ani tak ty institucionalizované organizace, protože tam v rámci nějaké spolupráce ty informace existují. Problém pro bezpečnost jak ve Spojených státech, tak Evropy jsou ti jedinci, to znamená ti osamělí vlci, o kterých je mnohem těžší mít přehled než o nějaké skupině, protože jakmile vás sem přijde pět, šest nějakých bojovníků ISIS nebo nějaké nově vzniklé organizace, už se úplně nedá je utajit, jejich pobyt a činnost. Jenže u člověka, který se sám zradikalizoval, sám se dokáže vyzbrojit, sám si naplánuje, jaký typ útoku udělá, tomu žádná síla na světě nedokáže zabránit. Co už dnes je v silách bezpečnostních složek tak je, když už k něčemu takovému dojde, tak ta protiakce těch bezpečnostních složek bývá velmi razantní a rychlá a většinou k odhalení pachatelů dochází někdy i v řádu pouhých hodin. Poté se od nich získávají cenné informace, jako jestli v jejich okolí žije někdo, kdo má stejný potenciál, na kterých místech docházelo k té radikalizaci, nějaké motivy a zdroje. Bohužel se často ukazuje, že ten člověk sice vykřikuje nějaké náboženské výrazy, ale ve skutečnosti se dost často jedná o lidi s vážnou psychickou poruchou. Nakonec se ukáže, že potencionální terorista, který bojuje za nějakou ideologii je vlastně člověk, co měl být dávno v péči lékařů. “*

R2 Odpověď: *„Já bych neřekl, že by ty útoky něco takového zapříčinily. Já bych řekl, že něco takového zapříčinují různé konflikty. Když vezmeme ISIS, tak růst tohoto fenoménu zapříčinily konflikty v Iráku a Sýrii, stejně jako aktivizací nebo extrémizací těch muslimských komunit v Evropě. Ale tohle jde ruku v ruce také se socioekonomickými problémy té komunity. “*

10. Je velká pravděpodobnost, že počet úspěšných útoků Islámského státu na země EU, přesvědčí jiné teroristické organizace po celém světě, aby šířila vlastní ideologii a popřípadě náboženství nebo politický názor na území EU? Jsme na jiné útoky tentokrát připraveni (země EU)?

R1 Odpověď: *„Na tohle je vždycky strašně těžká odpověď. Ta iniciace něčeho takového může být jakákoliv. Může to být nešťastné politické prohlášení, které se dotkne lidí z nějaké lokality z nějakého typu náboženství, může to být nějaké rozhodnutí, které oni budou vnímat negativně. Například rozhodnutí Německa, Francie a Belgie, tedy zemí, kde existují velké komunity migrantů, o nějakých rozsáhlejších deportacích, tak to může být přesně ten iniciační moment, který může vyvolat něco takového. Stejně tak mezi tyhle momenty patří pro nás Evropany, je to sice šokující, jim jako iniciace stačili karikatury proroka Mohammada. To už bylo něco, co se některých z těch extrémistů natolik dotklo, že řekli za to nám ta Francie zaplatí. Tím pádem mi nikdy dopředu*

nemůžeme vědět, co může být ten spouštěcí mechanismus. Dlouhé roky se nemusí dít nic, ale pak se stane nějaký zásadní okamžik, co může všechno změnit. Na tohle si vlastně státy mimo jiné pořizují nebo mají zpravodajské služby, které disponují analytickými týmy, které mají za úkol neustále analyzovat všechny tyhle události a případně varovat a říct, že v nějaké zemi se něco událo, z našeho pohledu si myslíme, že to může být iniciační moment. Může to být podloženo informacemi o zvýšeném pohybu v určitých náboženských nebo jiných komunitách, dochází k výměně nějakých víc zradikalizovaných mailů, pošty a smsek nebo se členové komunit začínají scházet v mešitách a podobně. A pak je to zase na tom, aby ty vlády a státy přijaly patřičná opatření, která jim bezpečnostní složky doporučí.“

R2 Odpověď: *„Samozřejmě ta pravděpodobnost tu může být. Ten Islámský stát byl v tomhle velice inspirující, když to tak řeknu. Ta značka byla fantastická v jednu dobu a bylo extrémně populární se k němu hlásit. Teď všichni dobře vidí, jak to fungovalo, kde byly slabiny, kde byly silné stránky nebo marketing té organizace. Prostě dokázali sbírat dobrovolníky ze západní Evropy a dokázali šířit svůj materiál pomocí sociálních sítí a podobně. To byl ohromný boom, protože to znamenalo kvalitativní progres oproti tomu, co třeba do té doby dělala Al-Káida. Islámský stát šel v tomto velmi s dobou. Al-Káida nahrávala hodinová videa Usámy bin Ládina na zrnité obrazovce, a naopak Islámský stát dával kamery GoPro na helmy svých bojovníků a posílal je do akce. Na obrazovkách to potom vypadalo jako počítačová hra s efekty a hudbou a nejednou to byl prakticky vizuální obsah, který dokázal rekrutovat velké množství jedinců. Minimálně v tomhle si řada jiných organizací uvědomila sílu a možnosti sociálních sítí a kyberprostoru obecně v šíření poselství a rekrutačního potenciálu.“*

11. Jaké jsou v dnešní době potencionální teroristické organizace, které zvyšují svůj vliv v jiných válkou postižených zemí nebo jiných zemí a můžou v budoucnu být menší nebo větší hrozbou pro EU?

R1 Odpověď: *„Já bych řekl, že nebo aspoň nevím o tom, že by tady vznikaly nové organizace. Spíš se tady stále bavíme o stejné skupině dneska už poměrně známých organizací, které jsou stále činné. Některé na chvíli utlumily svoji činnost, jiné zas byly na vzestupu. Do této skupiny patří Islámský stát, Al-Káida, Hizballáh, Taliban, Al shabab nebo Boko Haram. To jsou všechno teroristické organizace, jejichž přízněnci nebo bojovníci můžou to bezpečnostní riziko představovat.“*

R2 Odpověď: *„To nevím, jestli dokážu říct. Je to regionálně podmíněné. Každý ten region nebo stát má trošku specifické problémy. To, že ten Islámský stát se zdál jako globální organizace bylo spíš dáno tím, že se k němu často hlásili ty regionální organizace typu Boko Haram. Ale podobnou značku dokáže stále udržovat Al-Káida, která také funguje na arabském poloostrově. Takže tyhle dvě organizace hrají stále velmi důležitou roli, ale jinak jsou to často lokální problémy a lokální záležitosti. Jenom získávají to jméno, ale jinak třeba Boko Haram si „jede“ svoje vlastní věci a zajímá je jejich Nigérie a občas možná*

nějaký zahraniční konflikt. Všechny ty organizace jako Hizballáh, Boko Haram, Taliban a jiné jsou lokální hráči a drží se svého území a nějaký v podstatě nový globální aktér se zde zatím nerýsuje, ale i tyto lokální organizace mohou v budoucnu znamenat bezpečnostní riziko.“

12. Má ČR a EU, případně jednotlivé státy EU informace o počtu bojovníků Islámského státu, kteří jsou legálně nebo nelegálně na území EU?

R1 Odpověď: *„Složitá otázka. Samozřejmě, že co se týče té velké migrační vlny, tak tam už třeba už dneska víme, že do Evropy se podařilo celé řadě lidí, které můžeme označit jako bezpečnostní hrozbu, dostat na území EU. Jsou nějakým způsobem pod dohledem bezpečnostních složek v zemích, ve kterých se ti lidé vyskytují. Jak bylo už řečeno, pro takové lidi je ČR spíše zemí tranzitní, což je v podstatě naše štěstí, že přes nás pouze projedou maximálně se zde zastaví na dva dny. Nemáme informaci, že by kdokoliv z těchto lidí měl na území ČR nějakou pevnou základnu. Od spojeneckých zemí víme, že mají podchycené tyto lidi. O tom, co je aktuální nemohu mluvit, protože se to jsou tzv. živé případy.“*

R2 Odpověď: *„To vám nemohu říci.“*

13. Pokud ano, jak se s tím jednotlivé státy vypořádají, protože i jeden nelegálně pobývající bojovník Islámského státu může být velkou hrozbou pro bezpečnost státu a jeho obyvatel.

R1 Odpověď: *„Jak již bylo řečeno, pokud nedělají nějakou činnost kvůli, které by proti nim mohly ty bezpečnostní složky zasáhnout, tak jim nezbyvá nic jiného než tu jejich činnost monitorovat. Až se tedy zjistí, že dochází k nějaké ilegální činnosti, pak teprve bezpečnostní složky mohou provést nějaké kroky k eliminaci té hrozby.“*

R2 Odpověď: *„Jak se s tím vypořádat. To je docela problematické. Ono se teď ukazuje, že to řeší také v Sýrii, kde se neví, co dělat s takovými lidmi. Celá řada těch bojovníků, kteří odjeli zpátky do svých domácích zemí ať už to je v Evropě nebo v zemích na blízkém východě, tak se taky vlastně neví, co s nimi. Oni pochopitelně tu hrozbu představují, protože mají výcvik, pořád mají v hlavě tu ideologii, to poselství. Může tu být také ta skupinka, která se sice účastnila nějakých bojových aktivit v Sýrii nebo Iráku, ale kvůli tomu ztratila tu víru v ideologii ISIS. Žádný stát nemá na tohle odpověď. Ti, kdo představují hrozbu a nevdali se víry a ideologie ISIS, jsou sledováni a pokud jsou usvědčeni z útoku na území jiného státu nebo se pokusí o útok na našem území, tak proti nim bude zakročeno. V žádném státě nejsou kapacity na tzv. převýchovu džihádistů.“*

14. Jednou z nesilnějších zbraní Islámského státu byla propaganda a radikalizace a v souvislosti s ní se na stranu Islámu přidalo nespočet lidí, kteří se narodili a žili v zemích EU a byli jedni z atentátníků, kteří prováděli útoky na území jejich rodné země, jaké jsou možnosti států v současnosti vypořádat se radikalizací a propagandou teroristických organizací a případně její zamezení?

R1 Odpověď: „Co se týče propagandy, narážíme zase na ten soudobý demokratický svět, který je v podstatě velmi limitovaný, ačkoliv některé země už začínají v tomhle tom přicházet s určitými změnami. Obecně ale platí, že v demokratických zemích, kde platí svoboda slova, většinou je snaha do poslední chvíle nikoho neomezovat. Samozřejmě ve chvíli, kdy se vyskytnou stránky, na kterých je video, jak někomu uřezávají hlavu, tak to už je ten moment, kdy ten stát zasáhnout může a musí. Co se týče bojovníků, kteří odcházejí ze zemí jak Evropy, tak Spojených států, tak co vím já, většina těch zemí včetně ČR už dneska tyto lidi vystavuje velmi tvrdým sankcím včetně toho, že je tady velká snaha, v případě České republiky zatím úspěšná, zamezit tomu, aby se tito lidé do ČR vrátili. Takže jestliže se jednou rozhodli, že překročí tento rubikon, tak už pro ně není cesty zpátky a pokud by se rozhodli a podařilo se jim zpět dostat na území ČR, tak si myslím, že o jejich přítomnosti bezpečnostní složky velmi rychle věděli a trest, který by je tady čekal, by byl možná i přísnější než 20 let vězení. To jsou poměrně drsné tresty, a to je jeden z těch způsobů, jak může stát proti těmto lidem vlastně bojovat nebo jim říct co se stane, když se rozhodnou přidat k nějaké organizaci za hranicemi země.“

R2 Odpověď: „No, možnosti. Můžeme se podívat, jak s tím více začala pracovat Francie. To znamená, že si uzákonili, takže udělali nějaké legislativní změny, ale pak začali především šlapat po těch extrémistických kazatelích v mešitách a po zdroji peněz. To jsou takové dva prvky, které lze zaznamenat. V první řadě zamezit tomu, aby opravdu extrémisté mohli hlásat ty své nenávistné věci právě někde na nějaké platformě v mešitách nebo třeba i ve virtuálním prostoru a druhá věc je zamezit jim přístup k penězům, které jim poskytují vlastně celé to zázemí. Větší kontrola například náboženských nadací zejména těch, které pochází například z míst u perského zálivu, protože jsou to často právě ti sponzoři podobného ražení a podobných extrémistických výkladů nebo výkladů islámského práva, které se potom snaží cílit třeba na tu muslimskou přistěhovaleckou komunitu v Evropě a tím jí prakticky radikalizují. Takže zaměřit se na finanční toky a zaměřit se na ty extrémisty, kteří mají už nějaké slovo. Pak třeba podpora lidí přímo z té komunity, kteří mají problém s islámským extrémismem. Zaměřit se na ty umírněné kazatele a umírněné náboženské nadace.“

5.2 Analýza odpovědí

Hned z první otázky a odpovědí na ni je zřejmé, že oba respondenti považují Islámský stát i po jeho porážce pořád za jakousi hrozbu. Tato hrozba podle nich není

zatím mířená proti Evropě nebo spíš k její určení není dostatek informací, ale naopak hrozba Islámského státu je zvláště výrazná vůči zemím jako Irák, Sýrie nebo Afghánistán. Respondenti uvedli, že je tomu kvůli různým situacím v jednotlivých zemích, ve kterých současně dějí nebo se staly ve velmi blízké minulosti. Jedná se hlavně o politické situace a problémy, které mohou umožnit nový vzestup ISIS. Dle názoru autora je přístup k ISIS jako k znovu možné hrozbě vůči Evropě velmi dobrý. Není možné předpovídat všechno, co se může stát v zemích blízkého východu a jaký spouštěč bude stát za vzestupem Islámského státu. Proto je užitečné mít země jako Irák a Sýrii pod dohledem, abychom měli představu o tom, co se tam zrovna děje. Například dnešní politická situace v Iráku se začíná znovu přirostřovat, protože se zde znovu ujala vlády šíitská větev islámu a sunnitská není tak dobře zastoupena na vysokých pozicích. Právě to byl důvod dřívějšího vzestupu Islámského státu.

Z odpovědí je možné usoudit, že v pohledu na bezpečnostní strategii a opatření v boji proti terorismu se opatření v jednotlivých zemích nebo v Evropě obecně nijak nezměnila. Lze říci, že útoky na území Evropy uskutečněné Islámským státem neměla na opatření nebo na bezpečnostní strategii jednotlivých států nějak veliký vliv. Pan Šticha (R1) odkázal na 11. září, jako na takový milník, který změnil v podstatě celý svět a s ním i pohled na bezpečnost států. Oba respondenti zmínili, že ačkoliv se žádné rozsáhlé změny v bezpečnostních opatřeních neudály, tak se ale začala velmi slibně rozvíjet spolupráce mezi jednotlivými státy a také informační spolupráce mezi jejich zpravodajskými službami. Pokud se jedná o bezpečnost jako takovou, tak slíbovat si, že jednou tady bude stoprocentní bezpečnost, je hloupost. Vždycky se najde někdo, kdo dokáže vymyslet nějaký způsob, jak bezpečnostní opatření obejít. Hlavně, jak naznačil pan Šticha z BIS a také pan Kraus (R2), to, že žijeme v demokratickém světě, kde není možné zavést přísná opatření na zamezení terorismu, protože by silně zasahovala do svobod lidí. To by se z demokratických států světa staly státy totalitní. Pan Kraus také naznačil nějaké menší legislativní změny ve Francii, ale obecně se dá říct, že po dobu teroristických útoků až dodnes se státy Evropské unie zaměřují hlavně na opatření proti financování terorismu, na monitorování zradikalizovaných jednotlivců, na zamezení radikalizace, pak také již zmíněná spolupráce s členskými státy ohledně informací o různých jedincích, která je tou největší prioritou a také se klade důraz na větší pozornost vůči situacím vyvíjejících se v zemích blízkého východu a větší zapojení států do protiteroristického úsilí.

Nedostatky jsou také patrné v opatřeních na kontrolu hranic a migrantů, kteří se na území Evropy hrnuli ze Sýrie kolem let 2015-2016. Funguje zde kontrolní aparát, který

má zajišťovat kontrolu hranic a evidenci lidí snažící se přes ní dostat, ale vzhledem k tomu, že utečenců bylo až k několika set tisícům, tak prostě stávající kontrolní aparát nedokázal uhlídat. To mohl být jeden z důvodů, jak se ti tzv. džihádisté dostali na území EU. Sám pan Šticha popsal, jak složité bylo takový velký počet lidí, kteří se do naší republiky anonymně dostali, sledovat. Samozřejmě, že ti, kteří tu zůstali i po pádu ISIS, tak jsou v hledáčku zpravodajských služeb a jsou neustále monitorováni, protože stále představují jistou hrozbu pro bezpečnost evropských států, ale není proti nim nijak zakročeno. Zakročit zpravodajské služby a bezpečnostní složky mohou až poté co se prokáže, že ten daný člověk dělá něco proti právnímu řádu naší země. Velké riziko v tomhle představují tzv. vlci samotáři, jak je popsal pan Šticha. Ti se totiž doma samoradikalizují např. pomocí videí a jsou v podstatě nepolapitelní. Pokud nevystavují někde na internetu nějaká přísně radikální a extrémistická videa nebo nevystupují a nehlásají extrémistické posláním, tak jsou pro zpravodajské služby takřka neviditelní.

Pokud se jedná o Českou republiku, tak zatím nezažila nějaké radikální pochybení bezpečnostních složek a nezažila teroristický útok v pravém slova smyslu, jako jiné státy. Oba respondenti popsali Českou republiku jako zemi tranzitní, kdy naším územím teroristé nebo spíše džihádisti jen projížděli nebo se zde na pár dní zastavili a pak pokračovali dále do dalších zemí. Pan Šticha se domníval, že je to především naším geopolitickým umístěním ve středu Evropy. Pan Kraus se naopak domníval, že ČR není nějaká velká země, politicky zajímavá, kvůli které by stálo riskovat a útočit na ni. V některé otázce se odpovědi respondentů lišily. Nesouhlasné stanovisko vyjádřil pan Kraus na odpověď pana Štichy ohledně dobrých vztahů České republiky s arabskými zeměmi. První respondent uvedl, že jsme nebyli potencionálním cílem také z důvodu našich předešlých vztahů s arabskými zeměmi, které se datují až do doby existence Československa. Druhý respondent s tím ale nesouhlasil, protože si myslí, že taková minulost je dávno přežitá a v podstatě zapomenuta. Dodal také, že dneska je Česká republika velmi proizraelská, a to by nám mohlo možná v blízké budoucnosti uškodit.

V otázce možného dalšího útoku, narůstající aktivity a počtu teroristických organizací, byli respondenti na stejné straně v tom, že momentálně nedochází k žádnému nárůstu počtu nových teroristických organizací. Oba uvedli, že na scéně možných teroristických hrozeb je stále ta stejná skupina organizací. Příkladem je třeba Hizballáh, Taliban, Boko Haram, Al-Káida, ISIS nebo Al-shabab. Ale názor na to, že by se jakákoliv z těchto organizací snažila vystoupit z komfortu své země a chtěla útočit na území Evropy, je mylný. Tyto organizace sice můžou zvětšovat vliv na území států kde působí,

ale to je jak na „horské dráze“. Jednou je na vzestupu jedna organizace a další utlumují svoje aktivity a po chvíli je tomu zase naopak. Někdy i výrazně záleží na politické situaci ve státě samotném. Ale stále je tu hrozba, že k nějakému útoku ze strany lokálních organizací proti Evropě, může dojít, protože ten iniciační moment, který to spustí může být jakýkoliv. Jako například útok na nakladatelství Charlie Hebdo. Iniciačním momentem byly směšné karikatury proroka Mohammada, které se hluboce dotkly víry muslimů a museli na ně nějak zareagovat. Situace nakonec vyústila k napadení samotného nakladatelství s několika oběťmi. Oba respondenti usuzují, že jí největší nebezpečí nepředstavují organizace samotné, ale hlavně jedinci, kteří se samoradikalizují doma. Zatím to nevypadá, že by evropské země byly pod hrozbou možného útoku, pokud se jedná o oficiální a známé teroristické organizace, ale musí dávat zvýšenou pozornost na politické a jiné iniciační situace, které se vyvíjí v zemích blízkého východu i v zemích Evropské unie a zabránit vyústění v přímý útok. Je důležité neustále sledovat a mít i v přímém dohledu bývalé, současné, ale i potencionální sympatizanty s extrémistickými ideologiemi na našem území.

Závěr

Islámský stát se stal během několika let největší a z pohledu Evropské unie i Spojených států amerických, jednou z nejnebezpečnějších teroristických organizací na světě. Teoretická část byla autorem napsána s cílem objasnit základy islámského náboženství. Dále jak se z Islámského státu mohla stát, tak nebezpečná organizace. Co k neobvyklému rychlému růstu přispělo a jak se nakonec stalo, že z této entity zbyly nakonec jen pouhé buňky bez jakékoliv kontroly nad dřívějším tzv. chalífátem. Autor se také věnoval nejznámějším a největším útokům, které bojovníci Islámského státu uskutečnily na území Evropské unie a na jejich dopady na obyvatelstvo. Velkou roli v těchto útocích hráli tzv. evropští džihádisté, na jejichž vznik se autor také zaměřil.

Hlavním cílem práce bylo zkoumat, jak na útoky reagovala Evropská unie v bezpečnostních strategiích členských zemí. Jestli se bezpečnostní opatření nějak změnila v boji proti terorismu a v zabezpečení státu. Dalším cílem bylo zkoumat, jestli útoky Islámského státu zavinily nárůst teroristické aktivity na území EU, stejně jako nárůst teroristických organizací a hrozby možného dalšího útoku. Na základě stanovených cílů byly uskutečněny dva rozhovory s připravenými čtrnácti otázkami, týkajícími se právě těchto témat. Respondenty byli dva muži. Jedním z nich byl tiskový mluvčí BIS se sídlem v Praze pan Ladislav Šticha a druhý byl politolog z Masarykovy univerzity v Brně Mgr. Josef Kraus Ph.D. Pro dosažení cíle použil autor kvalitativní výzkum a rozhovory byly vedeny polostrukturovanou formou. Odpovědi byly nahrány na záznamník a poté doslovně přepsány a analyzovány s přídavkem názorů autora. Analýza odpovědí byla provedena dohromady, protože oba respondenti byli tázáni na stejné otázky a shodovali se ve velké části odpovědí.

Z výzkumu vyšlo najevo, že útoky Islámského státu nebyly pro bezpečnostní strategie států Evropské unie nijak zásadní. To znamená, že postupy ze strany Evropské unie v boji proti terorismu se nezměnily. Jediné, na co se státy hlavně zaměřily byla internacionální informační spolupráce mezi zpravodajskými službami. V otázce budoucnosti v pohledu na potencionální útoky, nárůstu terorismu a teroristické aktivity z výzkumu vyplynulo, že hrozba možného útoku stále přetrvává. Islámský stát je sice roztroušený v malých buňkách, které stále představují určitou teroristickou hrozbu. Největší hrozbou ale zůstávají zradikalizovaní jedinci nejen ze zemí blízkého východu, ale také ti, co jsou stále na území evropských států. Nárůst nových teroristických

organizací a terorismu samotného na území EU byl výzkumem vyvrácen. Ani jeden z respondentů si nemyslí, že by vznikaly nové teroristické organizace a pokud se jedná o terorismus samotný, tak ten se nedá předpovědět. Tím spouštěčem může být naprosto cokoliv, a proto ta hrozba teroristického útoku v dnešním světě přetrvává, ale nenarůstá.

Velký význam autor přikládá nejen výzkumu, ze kterého je zřejmé, že terorismus tu vždycky bude a státy na něj musí být připraveni, ale také samotné teoretické části. Věří, že aby se státy a jejich představitelé poučily z chyb, které se v minulosti staly a daly tak prostor ke vzniku monstra jakým byl Islámský stát, tak je třeba znát historii a kde jak Evropská, tak Americká zahraniční politika pochybila, aby se něco takového neopakovalo.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ARMSTRONG, K. *Islám*. Praha: Slovart, 2008. 255 s. ISBN 978-80-7391-155-3.
2. BERÁNEK, O., ed. a OSTŘANSKÝ, B., ed. *Islámský stát: Blízký východ na konci časů*. Praha: Academia, 2016. 294 s. ISBN 978-80-200-2654-5.
3. ERELLE, A. *Džihád: v kůži bojovníka islámského státu*. Překlad VRZALÍKOVÁ, J. Brno: CPress, 2016. 191 s. ISBN 978-80-264-1283-0.
4. FILIPEC, O. *Islamic state: From terrorism to totalitarian insurgency*. London and New York: Routledge, 2020. 214 s. ISBN 978-1-003-02513-9.
5. GERGES, Fawaz A. *Islámský stát: cesta k moci*. Překlad KŘÍSTKOVÁ, E., VALENTA, A., ZBOŘIL, J. Praha: Vyšehrad, 2017. 319 s. ISBN 978-80-7429-810-3.
6. GOPAL, J. *Islám: historicko-kritická studie*. Překlad OTÁHAL, J. Praha: Naše vojsko, 2017. 481 s. ISBN 978-80-206-1653-1.
7. HERMANN, R. *Konečná stanice - Islámský stát?: selhání státu a náboženská válka v arabském světě*. Praha: Academia, 2016. 115 s. ISBN 978-80-200-2607-1.
8. KUNDRA, Ondřej. *Můj syn terorista: jak se rodí evropští džihádisté*. Brno: BizBooks, 2017. 208 s. ISBN 978-80-265-0605-8.
9. MCCANTS, W. *Islámský stát – Apokalypsa: jeho historie, strategie a vize zániku světa*. Překlad SEDLÁK, L. Brno: CPress, 2016. 208 s. ISBN 978-80-264-1233-5.
10. MENDEL, Miloš. *Džihád: islámské koncepce šíření víry*. Brno: Atlantis, 1997. 231 s. ISBN 80-7108-151-5.
11. NEKOLA, D. *Islám a terorismus*. Pstruží: Lukáš Lhoťan, 2017. 269 s. ISBN 978-80-906030-8-0.
12. SADAR, Z. *Islám: náboženství, historie a budoucnost*. Překlad JANDA, R. Brno: Jota, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7217-628-1.
13. TODENHÖFER, J. *Inside IS - 10 dnů v "Islámském státě"*. Překlad ČÍŽEK, V. Praha: Ikar, 2015. 270 s. ISBN 978-80-249-2933-0.
14. WARRICK, J. *Vzestup islámského státu: pod černou vlajkou teroru*. Překlad DOLEČEK, M. Brno: Jota, 2016. 415 s. ISBN 978-80-7462-968-6.
15. WEISS, M. *Islámský stát: uvnitř armády teroru*. Překlad BERKA, J. Brno: CPress, 2015. 255 s. ISBN 978-80-264-0883-3.

Elektronické zdroje

1. BĚLKA, M. *Paříž po teroru počítá i peníze, za každou oběť platí až 30 tisíc eur* [online]. Praha: Mafra, 2015, 20.11.2015 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/odskodneni-pro-obeti-teroru.A151120_094104_zahranicni_mlb
2. BUNZEL, C. *Explainer: The Islamic state in 2021*. In *Wilson Center*. [online]. Ve Spojených státech: Wilson Center, 10.12.2021, [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.wilsoncenter.org/article/explainer-islamic-state-2021>

3. *Confronting ISIS* [dokumentární video]. Režie Martin SMITH and Linda HIRSCH. Frontline PBS. October 11, 2016. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/confronting-isis/>
4. ČTK. *Terorismus ekonomicky ohrožuje zejména méně vyspělé země* [online]. Praha: CNC, 2016, 30.6.2016 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/zahranicni/terorismus-ekonomicky-ohrozuje-zejmenamene-vyspele-zeme-1305784>
5. DIVINOVÁ, J. *Ze států EU doplatila na teroristické útoky nejvíce Velká Británie* [online]. Praha: Mafra, 2018, 8.6.2018 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/zahranicni/teroristicke-utoky-hdp-ekonomicke-ztraty.A180608_110235_eko-zahranicni_div
6. *Islamic state: The new terror*. In *Youtube* [online]. 5.2.2015 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=9NvdIKHgSmE>
7. *Paris attack: Did intelligence fail in France*. In *Youtube* [online]. 26.1.2016 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=f0bM1ao1jU>
8. PETRÁŇOVÁ, Z. *Francie i Belgie sčítají ekonomické dopady atentátů, utrpí hlavně turismus a služby* [online]. Praha: Český rozhlas, 2015, 25.11.2015 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/ekonomika/francie-i-belgie-scitaji-ekonomicke-dopady-atentatu-utrpi-hlave-turismus-a-sluzby_201511250935_kbrezovska
9. *The fall of Islamic state*. In *Youtube* [online]. 30.12.2016 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=ryOumk7jk70>
10. *The rise and fall of ISIS: The most brutal terrorist group in modern history*. In *Youtube* [online]. 9.10.2019 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=1_89L-xIpWc
11. *The rise of ISIS* [dokumentární video]. Režie Marti SMITH and Linda HIRSCH. Frontline, October 28, 2014. Dostupné z: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/film/rise-of-isis/>
12. *UK terror attacks: UK suffered five terror attacks in 2017*. In *Youtube* [online]. 28.12.2017 [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=SMZ3cnRIW-E>
13. *What happens after ISIS fall?* In *Youtube* [online]. 2.8.2017 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=4Ltr7x8nO2M>
14. *What to watch for after ISIS's territorial defeat*. In *Youtube* [online]. 27.3.2019 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=UmvzjvlfKkk>
15. *100 days since Taliban return to power in Afghanistan: What has changed since US withdrawal?* In *Youtube* [online]. 24.11.2021 [cit. 2022-03-01]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=6IeaAh-jqW0>

Ostatní zdroje

1. Rozhovor s panem Ladislavem Štichou, tiskovým mluvčím BIS, ze dne 14.1.2022

Seznam zkratek

ISIS – Islámský stát v Iráku a Sýrii

USA – Spojené státy americké

EU – Evropská unie

IS – Islámský stát

AQI – Al-Káida v Iráku

ISI – Islámský stát v Iráku

BIS – Bezpečnostní informační služba ČR